

Pravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 8. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelci: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 4. — Tel. 3392, 3492.
Posrednica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2456.
Posrednica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180.
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inostranstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 8. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Odkrita beseda

Pretekle občinske volitve so pokazale, kako neporušna je pozicija naprednega in nacionalnega elementa v naši banovini in kako v trenutku skupne nevarnosti zavest solidarnosti podre vse zapreke in združi vse pozitivne elemente v enotnem, a tudi uspešnem nastopu.

V političnih borbah zadnjega časa je, kakor vedno doslej, JNS kot politična organizacija jugoslovenskih nacionalnih ljudi klicar in prvi delavec za enotnost in borbo naprednega življa. Razumljivo je zato, da nasprotniki vsa svoja sredstva v politični borbi naperjajo v prvi vrsti proti JNS. Oni dobro vedo, da je tu središče vsega odpora in da bi imeli lahko delo, če bi se jim posrečilo zrušiti to trdnjavo. In tako ločljivo zelo zanimivo igro. Politični nasprotniki stalno trdijo, kako je Jugoslovenska nacionalna stranka že davno umrla in kako je ostala brez vsake zaslonbe v narodu. Menda so jo že stokrat pokopali, navajali na grob težko kamenje in jo proglasili za večno mrtvo. Vendar pa sleherni dan o njej pišejo, razpravljajo in iz vsakega dogodka v njenih vrstah delajo senzacije, ki jih raznašajo po vsej državi.

Tako lahko postane čez noč znan in slaven, kdor izreče svoje zasebno mišljenje o političnem položaju, pa pri tem udriha po JNS. Čeprav je celo večnost nima s to stranko nobenega opravka ali ga morda sploh nikdar ni imel, se piše potem o njem, kakor da je bil stebber nacionalnih vrst, ki se bodo sedaj porušile v prah, ko je on popustil. Ta cenena slava zavaja ambicije in nam zopet odkriva slabost slovenskega človeka, ki v trenutku, ko ne gre vse tako, kakor si je on predstavljal, tako rad udari v nasprotno stran in iz morda upravičene kritike glede taktike čisto postavlja na glavo celo politiko. Pri tem seveda nikdar ne manjka one specialitete, ki po poedincih ali pa po skupinah vse svoje račune postavlja na verjetnost te ali one kombinacije.

Kaj smo v tem oziru v domači politiki in zadnjih letih že doživeli, je marsikomu še živo v spominu. Taktične spekulacije so se pojavljale v obliki pravečarjev pokretov in če se spomnimo na nekdanje bojevnike, katerim so bili nacionalni ljudje še premalo jugoslovenski in ki so sanjali, da bodo z maršom na Ljubljano in potem na Beograd ustanovili fašistično Jugoslavijo, pa vidimo posamezne njihove grozovnice, kako danes romajo v Zagreb k predsedniku bivše HSS, se nam odkriva vsa mizerija politike trenutnih, cenjenih, a tako praznih efektov. A dočim nasprotniki veličajo in povzdigujejo moč, ki se dajo izrabiti v borbi proti obstoječi politični nacionalni organizaciji, si ti močje medsebojno, zasebno in javno, trgajo krinko z obraza in drug drugega proglasaajo za politično ničlo. Tako se pred nami razvijajo tragikomedije, ki bi jih radi gledali na nasprotni strani, ali jih na žalost občutimo kot težko škodo, ne za JNS, ki z vsemi temi gospodi še davno nima nobenega posla, ki živi, deluje in se razvija brez njih in morda baš zato, ker oni niso v njenih vrstah, temveč kot hudo škodo za odporno moč in za borbeno energijo celokupnega nacionalnega in naprednega življa v Sloveniji.

Nesporno obstojajo v Sloveniji poleg politične organizacije JNS tudi še druge napredne struje in skupine. Njihovi pogledi na razna velika in mala vprašanja pa deloma še niso niti formirani in posamezne skupine se dostikrat razlikujejo druga od druge le po svojih taktičnih smernicah. Največ je za samohodecev, ki si le domišljajo, da predstavljajo neko posebno skupino, ker imajo družbo osebnih prijateljev, ki odobrava njihove nazore. Take družbe se razlikujejo v glavnem v tem, da eni stavijo bolj na karto tega ali onega politika iz Beograda, drugim pa se zdi, da bo v dirki zmagal zagrebški konj. Večinoma si ti gospodje niso na jasnem niti o najbolj bistvenih vprašanjih naše države in splošne nacionalne politike, a tudi ne glede glavnih vprašanj našega socialnega in gospodarskega življenja. V normalnih prilikah nihče ne bi mogel proti takemu luksuzu ugovarjati. Danes ko občuti vsak napredni Slovenec vso težo odločilnega časa, pa je ta luksuz pravo zapravljjanje in uprosanje naprednega kapitala.

Nobena lahkomišelnost ne pomaga preko dejstva, da je edina stvarna politična organizacija naprednega slovenskega ki je zasnovana na državnem in nacionalnem programu, za katerega so baš napredni in nacionalni Slovenci doprinjali že toliko žrtev. Jugoslovenska nacionalna stranka Kdor v naprednih vrstah hoče, da se ta organizacija zruši, ta ima proketo dolžnost, da najprej pripravi kaj bo postavil na njeno mesto, in da najprej izdela program in dobi ljudi, ki bodo mogli nadomestiti naša delo in ljudi Jugoslovenske nacionalne stranke. Mi nimamo na tem mestu namena, da branimo JNS, temveč pribijamo s temi ugotovitvami amo suba dejstva. Vsa leta sem nosil in branil JNS zastavo nacionalne in napredne

ŠPANJA IN DRUŠTVO NARODOV

General Franco bo zahteval priznanje nove Španije in svojega režima ter takojšnjo izključitev predstavnikov madridske vlade

Zeneva, 16. novembra. r. Društvo narodov čaka nova in težavna naloga. Kakor priznavajo v vseh krogih, se ženevska ustanova ne bo mogla več izogibati španskim dogodkom in bo morala zavzeti jasno stališče. Španska nacionalna junta, ki predstavlja vlado španskih nacionalistov, bo sedaj uradno nastopila v Ženevi in zahtevala, da Društvo narodov prizna to vlado kot predstavnico Španije. Franco namerava po svojih pooblaščenih sporočiti, da bo snova Španija le tedaj ostala članica Društva narodov, če Društvo narodov odredi madridski vladi nadaljnjo pravico do zastopstva Španije v Ženevi in takoj izloči zastopnike madridske vlade iz sveta in skupščine Društva narodov ter vse španske posle pri Društvu narodov izroči zastopnikom generala Franca. Za pooblaščenca Francove

vlade je imenovan bivši španski konzul v Ženevi, ki je že prispel tja, da izroči protest Francove vlade proti predstavniku madridske vlade v svetu Društva narodov.

Istočasno bo general Franco poslal posebne deputacije tudi v London in Pariz, da tam izposlušajo priznanje nacionalistične vlade. Francoska in angleška vlada sta že obvestili zaupnike generala Franca, da bi mogli Francija in Anglija priznati novi španski režim le tedaj, če ga prizna najprej Društvo narodov. Tako je vsa odgovornost in odločitev prepuščena Društvu narodov, kjer se bodo znova križali nasprotujoči si interesi posameznih držav, predvsem interesi fašistično in levičarsko usmerjenih režimov v Evropi, kar utegne izzvati nove težave in še povečati napetost v Evropi.

rudniške proizvode v španskem Maroku. Z generalom Francom imajo poseben klirinški dogovor, na podlagi katerega dobavljajo na mesto plačila generalu Francu orožje, municijo in druge vojne potrebščine, a to ne iz Francije, marveč iz drugih držav, ki so v prijateljskih odnosih z generalom Francom in ki podpirajo njegov pokret. Govorniki so z najoštrejšimi besedami obsodili to početje in obtoževali zlasti francoske radikalne socialiste, da igrajo dvolično igro. Delbosa, Auriola in Spinašaja so proglasili za izdajavce ljudske fronte. Govorniki so naslovili apel na francosko ljudsko fronto, naj onemogoči nadaljnjo početje teh ljudi, ki pod krinko socializma vrše najbolj zavratalno izdajstvo.

„S padcem Madrida vojna ne bo končana“

Valencia, 16. novembra. AA. Posebne-mu poročevalcu Havasa je predsednik vlade Largo Caballero izjavil, da Madrid ne

bo padel, ker španski narod ne mara fašizma. Vsekako pa moramo vedeti, da Madrid nima kakšnega posebnega vojaškega položaja. Tudi če bi ga uporniki zavzeli, bi bilo to samo moralnega pomena. Vojna se bo v vsakem primeru nadaljevala. Nihče ne sme dvomiti o naši zmagi nad fašizmom, ker je ves naš narod sovražen upornikom, in zato bodo tudi uporniki vojno izgubili.

Havasov posebni dopisnik poroča: *Vtis, ki se je dal dobiti danes popoldne o položaju v raznih odsekih madridske fronte, je tale: V pasu Carabanchelu so čete madridske vlade precej prodrle in zasedle postojanke, ki jim bodo zelo ugodne za bodoče delovanje. V odseku pri Francoskem mostu so nacionalistične čete še enkrat poskušale prebiti se skozi črte madridskih čet, da obnove zvezo, ki so ji jo republikanci pretrgali v večerajšnjih bojih. Madridske čete so izvršile protinapad in po bojih, trajajočih skoraj ves predpoldan, so se morali nacionalisti umakniti proti Casa de Campo.*

Ruska pomoč Španiji

Berlin, 16. novembra. AA. Iz Odesa je odplulo 9 sovjetskih parnikov, ki vozijo vojni material v Španijo. V Bilbau je bilo razloženih 36 bombarderjev sovjetskega izvora.

Razdor med generalom Francom in Llanom

Pariz, 16. novembra. g. Veliko senzacija v vsej javnosti je izzvala danes popoldne objava sevilske radijske postaje, da general Quiroga de Llano odslej naprej ne bo več govoril po radiju. General Llano je bil doslej glavni govornik nacionalistov in vodja nacionalistične propagande. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, je ta izključitev generala posledica hudega razdora, ki je nastal med njim in nekaterimi vodilnimi generali na eni ter generalom Francom in njegovimi pristaši na drugi strani. Generalu Francu očitajo, da je precejneval

svojo moč in zavedel nacionalistične čete v nevarstven položaj, ki utegne končati s popolnim porazom nacionalistov. Ker je general Llano v svojih govorih zadnje dni izrekel prikrito kritiko vodstva generala Franca, so ga sedaj na povelje generala Franca internirali in mu prepovedali vsako nadaljnjo besedo v službi nacionalistične propagande. V taboru nacionalistov se boje, da bi mogel ta razkol v vojaškem taboru imeti usodne posledice za nadaljnji razvoj dogodkov.

Manzanares prekoračen

Po strašnih bojih so maroške čete in legionarji včeraj prodrli preko reke Manzanares

Pariz, 16. novembra. o. Agencija Radio ima iz Madrida in Salamance približno enake vesti o zadnjih dogodkih na madridski fronti. Po teh vesteh so branitelji Madrida včeraj pričeli s hudo ofenzivo na vsej fronti, zlasti pa na 60 km dolgem zapadnem odseku fronte, kjer so skušali prodreti do ceste, ki vodi iz Madrida v Aranjuez, da bi tako prišli nacionalistom v hrbet. Njihov namen je bil presekati cesto, ki vodi v Toledo, in sicer med letališčem Getafe in mestecem Illescanom, kjer bi lahko prestregli nacionaliste, če bi skušali zbežati proti jugu in zapadu. Vnela se je strašna bitka, ki je trajala večraj od zore do 14. ure. Tedaj so se nacionalisti že spet znašli in kmalu je njihovo topanstvo prislilo nasprotno topove k molku. Na ukaz generala Varele so nacionalisti takoj izrabili priliko in prešli v protinapad. Pri tem so jih ščitili tanki in letala. Maroške čete in španski legionarji so v prvem zaletu prišli preko reke Manzanares na več krajih, čeprav so vladne čete vse mostove porušile. Po hudi borbi so zavzeli tudi postojanke delavske milice na levem bregu reke. Na več krajih je prišlo do strašnih bojev na nož. Nacionalisti so miličnike končno vrgli iz njihovih postojank. V bojih je padlo izredno mnogo delavcev.

Agencija pravi, da je bila včerajšnja bitka pač odločilna za usodo Madrida.

V vseučiliškem okraju

Dopisnik »United Pressa« v taboru generala Franca poroča, da so nacionalistične čete danes vkorakale v vseučiliški okraj Madrida ter zasedle vsa glavna poslopja. Oddelki vladnih čet in Mavrov so se morali z vso naglico umakniti. Nacionalistične čete so izvedle ofenzivo proti Casa del Campo ter so preko segovskega mostu skušale prodreti v vladne postojanke. Po krajši in krvavi borbi, se jim je posrečilo pognati sovražnika v beg.

Nacionalisti poročajo o novih uspehih

Iz glavnega stana nacionalističnih čet poročajo, da odpor braniteljev Madrida vidno pojeja. Nacionalističnim četam je na več krajih uspelo prekoračiti reko Manzanares in se približati mestu. V univerzitetnem predelu so nacionalistične čete zasedle več važnih poslopj. Nacionalistična letala so včeraj in danes hudo bombardirali mesto ter izzvala paniko med miličniki.

rala mesto ter izzvala paniko med miličniki. Na severozapadu Madrida čete generala Franca naglo napredujejo in so morale vladne čete izprazniti več vojašnic v predmestju Montana.

Vojno poročilo odbora za obrambo mesta

Odbor za obrambo Madrida je izdal danes popoldne poročilo, da so nacionalisti po celotenskih neuspehih znova poskušali prekoračiti reko Manzanares. Po štirurni borbi, v kateri so se nacionalisti posluževali predvsem tankov, so se morale čete generala Franca umakniti, ker so vladne čete pognale most preko reke v zrak. V odgovor na ta poraz so nacionalisti danes ponovno bombardirali najbolj obljubene dele Madrida. Tri bombna letala, ki jih je spremljalo 24 lovskih letal, so zmetala na mesto tri tone bomb ter povzročila velika razdejavanja. Mnogo ljudi je bilo ubitih in ranjenih. Največ žrtev je ženski in otroci. Pri bombardiranju Madrida zadnje dni so sodelovala tudi nemška in italijanska letala. Popoldne so poskušali nacionalisti nov napad na mesto, pa so bili odbiti z velikimi izgubami. Dosedaj se četam generala Franca ni posrečilo priti preko reke Manzanares.

Krvava bitka na severozapadu

Zvečer je bil izdan komunike, po katerem je na severozapadu Madrida v teku krvava bitka. Položaji vladnih čet so se znatno izboljšali. Na jugu in jugozapadu ni bilo večjih bojev in je ostal tu položaj v glavnem neizpremenjen. Vladne čete so v ugodnejših postojankah kakor čete generala Franca.

Letališči v Avili in Torijosu razdejani

Uradno poročilo letalskega ministrstva naglašja, da je vladno letalstvo zadnje dni zelo uspešno poseglo v razvoj dogodkov. Vladna letala so na mnogih krajih zasuila postojanke nacionalističnih čet z bombami in izzvala veliko zmedo med nasprotniki. Največji uspeh so dosegla vladna letala z bombardiranjem nacionalističnih letališč. Tako so med drugim popolnoma uničila nacionalistična letališča v Avili in Torijosu, kjer so z bombami razdejala okrog 20 nacionalističnih letal in porušila tudi vse zgradbe, tako da so postala ta letališča za nacionalistična letala neuporabna.

Zasedanje madridskega parlamenta v Valenciji

Hude obtožbe proti francoskim socialistom — Delbos, Auriol in Spinašaja proglasili za izdajalce

Barcelona, 16. novembra. o. Tukajšnja postaja je objavila danes popoldne senzacionalno poročilo o današnji seji madridskega parlamenta, ki se je sestala k zredni seji v Valenciji, da prouči splošni položaj. Na seji je prišlo do senzacionalnih odkritj o po-topanju francoskih kapitalistov, ki po trditvah govornikov na vse možne načine podpirajo generala Franca. Na seji je govorilo veliko število poslancev, ki so na prečiščevalen način navajali dokumente in

številk, razlagali, kako so francoski kapitalisti podkupili francoske socialiste in podprli borbo proti osvoboditvi Španije s pomočjo baš onih socialistov, ki hočejo besediti v fancoški ljudski fronti glavno besedo. Govorniki so obirno opisovali, kako so francoski zunanji minister Delbos, trgovinski minister Spinašaja in finančni minister Auriol izigrali svetovno demokracijo. Ze dalje časa prevzemajo po trditvah govornikov madridskega parlamenta francoski industriji

mišlji v Sloveniji. Njene energije, njene dela, njenega pozitivnega optimizma in njene neustrašne bojevitosti danes ne more nihče nadomestiti. Njeni pristaši so prav v najnovejših borbah dali zopet sto in sto primerov vprav junaške požrtvovalnosti.

Nasprotniki nacionalne politike naj imajo svoje veselje. Njihove spletke pa so imele ravno nasprotni učinek. Pokazalo se je, kako brezpomembno je ono, kar se v beograjskih in naših domačih listih proglasa za tako važno. Organiziranje nacionalne vrste so danes tako trdne, da jim nobena intriga ne more blizu. In nobena spletkatka tudi ne bo preprečila, da se ne bi JNS, kakor

dosedaj, tudi v bodočnosti z vso vneto zavzemala za izgraditev one napredne solidarnosti, ki se je s krasnim uspehom posvetočila pri nedavnih občinskih volitvah. JNS nima ambicije, da bi za vsako ceno obdržala iniciativo v tem delu. V zadnjem času se javljajo gospodje, ki trdijo, da imajo za to misijo več avtoritete, več sposobnosti in tudi več stvarne možnosti, nego ljudje iz JNS. Naj se dajo na posel. Mi bomo vsak napor v tej smeri samo pozdravili in prepričani smo tudi, da bo JNS na vsakem mestu, ki se ji dodeli pri teh stremljenjih, nesebično in pozitivno sodelovala. Samo besed naj bo že enkrat konec in pokažejo naj se dejanja.

Eden o najnovejši kršitvi versajske pogodbe

Odpoved mednarodnega režima na nemških rekah je nova ovira za ureditev mednarodnih odnosov

London, 16. novembra. br. Na današnji seji spodnje zbornice je več poslancev naslovilo na zunanega ministra interpelacije zaradi nemških odpovedi mednarodnega režima na nemških rekah v smislu versajske mirovne pogodbe. Zunanji minister Eden je v odgovoru prečital sporočilo nemške vlade in naglasil, da je nemška vlada odpovedala te določbe versajske pogodbe v trenutku, ko so bila v teku pogajanja za njihovo modifikacijo in boljše prilagoditev obstoječim razmeram in kljub temu, da je nemška vlada še lansko leto svedčano zagotovila, da po zasedbi demilitariziranega področja ob Renu ne bo stavila več nobenih novih zahtev ter da bo spoštovala vse ostale določbe versajske mirovne pogodbe. Anglija obžaluje poštovanje Nemčije in sicer ne toliko iz bojazni, da bi bili prizadeti angleški trgovinski interesi, marveč predvsem zaradi tega, ker tako postopanje skrajno ovira ureditev mednarodnih odnosov.

Na vprašanje nekega poslanca, ali so razen Nemčije tudi še druge države odpovedale kakšne določbe mirovni pogodbi in ali je po takem postopanju še mogoče sklepati z Nemčijo kakšne pogodbe in zaupati nemškemu podpisu je zunanji minister odklonil odgovor, potrdil pa je vprašanje, da je Nemčija edina država, ki tako enostransko krši sklenjene pogodbe.

„Times“: Nemška gesta je navadna demagogija

London, 16. novembra. o. Tudi se danes se listi bavijo s poslednjim nemškim korakom, po katerem se ima nehati mednarodni režim na nemških rekah. Listi presoajo to gesto danes s čisto posebnega vidika. Tako pravijo »Times«, da je postala nemška weekend-praksa že dolgočasna. Ta praksa tiči v tem, da z velikim pompom odpovedujejo mednarodne pogodbe, ki zanje po njihovem mnenju niso ugodne. Toda nemška nedolžna dejstva so postala že monotona in z nemškega vidika jih je treba presojeti prav za prav samo kot čisto navadno demagogijo, ki naj bi na eni strani pomirila nemški narod zaradi njegovih skrbi, na drugi strani pa imela le ta efekt, da bi postalo delo onih, ki se trudijo za obnovo mednarodnega sodelovanja in sporazuma na osnovi dobre volje, čim težje, če že ne nemogoče. List se vprašuje, kaj Nemčija prav za prav hoče s tako odpovedjo. Vprašanje je, ali bo res spet nastel njen ugled, zlasti v Srednji Evropi. V vsakem drugem oziru je bila odpoved popolnoma brezpredmetna.

Pomirljiva izjava nemškega poslanika v Pragi

Praga, 16. novembra. o. Najhuje je nemška odpoved določb versajske pogodbe o mednarodnem režimu na nemških rekah zadela, kakor vse kaže, Češkoslovaško, ki je sedaj popolnoma odrezana od morja. Po mirovni pogodbi je imela izhod na morje po rekah, ki tečejo po Nemčiji. V dveh nemških lukah si je pridobila tudi določene pravice, ki bi jih morala sedaj izgubiti. Češkoslovaški politični in gospodarski krogi

gi zaradi tega zahtevajo, da se Češkoslovaški ta njena izguba na kak način repa-rira.

Vendar je precej pomirila češkoslovaška javnost vest, da je nemški poslanik, ko je zunanjemu ministru dr. Krofti izročil noto, s katero je nemška vlada odpovedala omenjene klavzule versajske mirovne pogodbe, ministru zagotovil, da naj sprito te odpovedi Češkoslovaško ne smatra, da so že prekinjene vse njene zveze z morjem. Pravice, ki si jih je pridobila v dveh nemških lukah, ji ostanejo še nadalje. Nemčija je imela z odpovedjo omenjenih klavzul versajske pogodbe le namen, da si spet pridobi suverene pravice nad svojimi rekami. Nemčija je celo pripravljena pogajati se s Češkoslovaško za poseben sporazum v tej zadevi, tako da bodo Čehoslovaki lahko še bolj pomirjeni.

Hud udarec za švico

Basel, 16. novembra. o. Sprito nemške odpovedi klavzul versajske mirovne pogodbe o mednarodnem režimu na nemških rekah, so švicarski politični in gospodarski krogi zelo v skrbeh. »Baseler National Zeitung« pravi v svojem današnjem uvodniku, da je ogrožena vsa svobodna švicarska plovba po Renu do morja. Ukinitve mednarodnega renskega statuta pomeni za švico udarec, ki bo imel neizmerno velike posledice, ker pač ni vseno, ali lahko švica pride do morja na osnovi mednarodne pogodbe ali pa le samo s posebnim dovoljenjem nemške vlade.

Podunavska komisija na Dunaju ostane

Dunaj, 16. novembra. AA. Nemška odpoved klavzul versajske mirovne pogodbe o plovi na rekah ni dobila odziva v uradnih dunajskih krogih, ki so slej ko prej zelo napeti. Ker so politični in gospodarski odnosi med Nemčijo in Avstrijo normalizirani, ni videti, da bi nemški sklep o režimu rek med obema državama a priori trčil na težkočo. Ta odpoved ne zadene nadaljnje obstoje mednarodne podunavske komisije, ki ima svoj sedež na Dunaju. Za proučevanje zahtev potrebni kvorum zahteva, da mora biti najmanj 8 držav zastopanih v komisiji. Po odpovedi Nemčije jih ostane še 9. Zato bo komisija mogla imeti morebitno p'ernarno sejo 3. decembra.

Knez namestnik Pavle in kralj Edvard

London, 16. novembra. p. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta bila včeraj na posestvu vojvode Kentskega, ki leži 15 km od Londona. Tja se je včeraj popoldne pripeljal tudi angleški kralj Nj. Vel. Edvard VIII., ki je ostal v družbi vojvoda brata vojvode Kentskega in kneza namestnika Pavla vse do večera. Jutri bo knez namestnik Pavle sprejel angleškega zunanega ministra Edena, nato pa bo sam posečil ministrskega predsednika Baldwin.

Horthy poseti Italijo

V Rim bo prispel 23. t. m. in bo tri dni gost italijanskega kralja — Prisostvoval bo tudi velikim manevrom italijanske vojne mornarice

Rim, 16. novembra. o. Madžarski regent admiral Horthy bo prvič službeno posetil Italijo. Dne 23. novembra bo prispel v Rim, kjer bo tri dni gost italijanskega kralja, nato pa bo prisostvoval italijanskim manevrom, ki bodo prirejani njemu na čast v Neaplju. Horthy se bo vkrcal na kraljevo jahto »Aurora«. V Neaplju so se že začele zbirati vojne ladje, ki bodo sodelovale pri manevrih. Tja so že prispeli križarke »Zara«, »Fiume« »Gorizia« in »Polara«; razen njih bo sodelovalo še 105 drugih enitv vojnega mornarice in 80 podmornic, tako da bodo to največji italijanski pomorski manevri. Za časa Horthyjevega bivanja v Rimu se bodo tam vršile tudi velike vojaške parade. Madžarski regent bo posetil tudi papeža. V poučenih krogih napovedujejo, da bo o priliki Horthyjevega poseta prišlo do zelo značilne manifestacije, ki naj izpriča povezanost Italije in Madžarske. V zvezi s tem se spravljajo govorice, da bo Reka proglašena za madžarsko luko.

Ciano v Budimpešti

Budimpešta, 16. novembra. w. Italijanski zunanji minister je prebil večerajšnji dan kot gost Horthyja na lovu v Gődöllő. Lova so se udeležili tudi razni drugi od-

ličniki in več članov diplomatskega zbora. Sročil je bila njemu na čast prirejena slavnostna predstava v operi, ki so ji poleg Horthyja in članov vlade ter diplomatskega zbora prisostvovali mnogostevni predstavniki madžarskega kulturnega, političnega in gospodarskega življenja. Po predstavi je zunanji minister Kánya priredil na čast italijanskemu gostu ples. Danes dopoldne je imel Ciano zaključne razgovore z ministrskim predsednikom Daranyijem in zunanjim ministrom Kanyo. Razgovori so se nanašali na vse zadeve, ki v enaki meri interesirajo obe državi. Vsa vprašanja so bila proučena v prijateljskem duhu ter je bilo ugotovljeno popolno soglasje v vseh zadevah, ki so bile predmet razgovorov.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je imel za časa svojega bivanja v Budimpešti ponovno razgovore z ministrskim predsednikom Daranyijem in zunanjim ministrom Kanyo. Razgovori so se nanašali na vse zadeve, ki v enaki meri interesirajo obe državi. Vsa vprašanja so bila proučena v prijateljskem duhu ter je bilo ugotovljeno popolno soglasje v vseh zadevah, ki so bile predmet razgovorov.

Nemčija z vso naglico utrjuje svojo obalo

V svojih rokah hoče imeti absolutno kontrolo nad vodno potjo iz Severnega v Vzhodno morje

Pariz, 16. novembra. o. »Echo de Paris« je objavil daljše poročilo iz Londona, da so angleški pomorski krogi postali zelo pozorni sprito senzacionalnih vesti o utrdbah vzdolž nemške obale ob kijskem kanalu in okrog Cuxhavena, ki so jih pričeli v zadnjem času Nemci graditi z vso naglico. Sedaj razpostavljajo po njih tudi že zelo težke obalne topove. Nemčija bo imela tako spet v svojih rokah absolutno kontrolo nad vodno potjo iz Severnega v Vzhodno morje. Velike utrdbe gradijo Nemci tudi na Helgolandu in Frizijskih otokih. Poleg vsega tega je postalo za Nemce aktualno tudi vprašanje zasedbe Danske v primeru kakšne vojne. Baje so že izdelani načrti, da bi se dežela lahko zasedla v 48 urah. Danska ni velikega pomena za Nemčijo samo s strateških vidikov, nego tudi iz gospodarskih razlogov, ker bi lahko Nemčija našla na njenem ozemlju mnogo kmetijskih

pridelkov za prehrano svojega prebivalstva. Nemški generalni štab, kakor zatrjujejo te vesti, ne bo niti trenutke pomišljal, ko bo v nujnem primeru nastalo vprašanje, ali naj se Danska zasede ali ne. Zaradi tega so pričeli Nemci pripravljati za morebitni ta svoj korak tudi že teren na Danskem samem. Tam deluje v zadnjem času cel štab nemških agentov pod vodstvom nekega Haupta, ki se trudi, da bi prišel v resnejše stike celo z danskimi službenimi krogi. Na drugi strani delujejo narodnosocialistični agenti tudi v čisto obratnem smislu in tako je bil prav te dni aretiran neki Schasser zaradi vohunstva. Kot narodnosocialistični agent deluje na Nizozemskem tudi znani narodnosocialistični pastor Forster. V ostalem so pričeli v zadnjem času vso nemško vojno industrijo še bolj koncentrirati v onih krajih, kjer bo varna pred letalskimi napadi.

Slab začetek

Nemčija postavila Avstriji nesprejemljive pogoje za gospodarsko sodelovanje

Dunaj, 16. novembra. g. Državni tajnik za zunanje zadeve dr. Schmidt bo v sredo 18. t. m. po nalogu vlade odpotoval v Berlin, da stopi v stike z nemško vlado in skuša odstraniti ovire, ki so se pojavile pri pogajanjih za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi tvorila začetek tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Nemčijo. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe bi se imela že danes pričeti na Dunaju. Toda nemška delegacija ni prišla, ker je avstrijska vlada odklonila predloge in pogoje, ki jih je sporočila nemška vlada. Prvotno je bilo na prizadevanje Italije dogovorjeno, da bo Nemčija prevzela od Avstrije razne kmetijske proizvode, za povračilo pa dobavila Avstriji orožje

za moderno oborožitev avstrijske vojske. Dunajska vlada je bila s takim aranžmanom zadovoljna, ker je računala s tem, da se bo na ta način najlažje oborožila, a ob enem dvignila svojo kmetijsko proizvodnjo. Sedaj je Nemčija nastavlja za odkup avstrijskih kmetijskih proizvodov tako nizke cene, da avstrijski gospodarski krogi o takem sporazumu nečisto ničesar slišati. Na drugi strani je Nemčija ponudila Avstriji zgolj zastarela, izranžirana letala in do služene, skoraj popolnoma neuporabne tanke. V dunajskih krogih so zelo razburjeni in se boje, da bo Avstrija postala objekt neoviranega izkoriščanja, če bo Italija še nadalje silila na tako »gospodarsko« sodelovanje z Nemčijo.

Tajna pogodba med Nemčijo in Japonsko?

Protiruskemu bloku se bo pridružila baje tudi Italija

London, 16. novembra. br. V tukajšnjih diplomatskih krogih so zbudile veliko pozornost vesti o nemško-japonski tajni pogodbi, naperjeni proti Rusiji. Kakor zatrjujejo, skuša Nemčija sedaj za to pogodbo pridobiti tudi Anglijo in Ameriko, ki pa ne kaže volje, da bi se pridružili temu protiruskemu bloku, pač pa je verjetno, da bo pristopila Italija. O tem je bilo govora tudi o priliki nedavnega poseta italijanskega zunanjega ministra v Berlinu.

Okupacija Abesinije

Rim, 16. novembra. br. Agencija Stefani poroča, da italijanske okupacijske čete v zapadni Abesiniji naglo napredujejo in je pričakovati, da bo v 10 dneh vsa Abesinija pod italijansko oblastjo. Trideset bombnih letal podpira okupacijske čete. Letala so bombardirala glavna zbirališča abesinskih čet v Valegi in Shimi.

V Belgiji stopajo komunistom odločno na prste

Bruselj, 16. novembra. AA. Po poročilu iz Antverpa so tamkaj aretirali komunistične agitatorje, ki so sistematično podpirali tamšnje pristaniščne delavce, naj stopijo v politično stavko. List »Metropole« priobčuje mnoge podrobnosti o razdiralnem delovanju komunističnih agitatorjev v pristanišču ter pristavlja, da gre večinoma za tujce, ki so prispeli v Belgijo

iz Nizozemske s potvrdjenimi potnimi listinami. Policijske oblasti jih zaradi tega bolj zasledujejo kakor doslej. Tudi drugi listi opozarjajo vlado na čedalje drzejšo propagando, ki jo vodijo komunistični agitatorji v posameznih pokrajinah. »Standard« opozarja na stike med agitatorji in posameznimi sovjetskimi predstavniki.

Zmaga socialistov v švici

Schaffhausen, 16. novembra. w. Pri večerajšnjih volitvah v državni svet so dosegli socialni demokrati absolutno večino. Od 50 mandatov so si osvojili 27. Komunisti niso dobili niti enega mandata. Socialisti so napredovali predvsem na račun svobodnomislelne stranke, ki je občutno nazadovala.

Smrt kardinala Maurina

Lyon, 16. novembra. w. Danes je umrl v visoki starosti 84 let lyonski nadškof in bismarski kardinal Maurin.

Beležke

Akcija JNS v Srbiji

Narodni poslanci Josa Protić, Ignjat Stefanović in dr. Kosta Kumanudi, ki pripadajo poslanskemu klubu JNS, so imeli v soboto in v nedeljo več sestankov in shodov v srbijanskem delu dunavske banovine, kjer so razpisane občinske volitve. Obenem se je vršila sreška konferenca JNS v Požarevacu, kjer so imenovani poslanci poročali o položaju in vodili razgovor o pripravi za občinske volitve.

Uredba o kmetijskih zbornicah

Kakor poročajo beograjski listi, je kmetijsko ministrstvo izdelalo novo besedilo za uredbo o ustanovitvi kmetijskih zbornic. Pri tem je vpotevalo mnenja, zahteve in predloge, ki so bili postavljeni z ozirom na pred meseci objavljeni prvotni načrt uredbe, o katerem so mnogo pisali tudi listi. Po izjavah iz kmetijskega ministrstva bo uredba sedaj takoj predložena ministrskemu svetu in je treba pričakovati, da bo že prav v kratkem času uveljavljena.

JRZ in desetletnica Pašićeve smrti

Dne 10. decembra potoče 10 let, odkar je umrl Nikola Pašić. Ob tej priliki bodo po celi državi cerkvene in posvetne spominske svečanosti. Organizacijo teh svečanosti je prevzela JRZ, ker je bil Nikola Pašić vodja radikalne stranke. V Sloveniji bodo cerkvene svečanosti samo v pravoslavnih cerkvah, posvetne svečanosti pa bodo po vseh krajih organizirale organizacije JRZ. Udeležba na njih bo obvezna za vse pristae stranke.

Pristaši Ace Stanojevića pripravljajo posebej svoje svečane prireditve v spomin desetletnico smrti velikega radikalnega voditelja.

Protokol o sporazumu srbijanske opozicije

»Obzor« poroča, da so protokol o sporazumu med tremi skupinami srbijanske združene opozicije podpisali gg. Ljuba Davidović, Miša Trifunović in dr. Joca Jovanović. Protokol je napisan samo v enem izvodu in ga hrani g. Davidović. Baje ga bodo sedaj razmnožili v velikih izvodih, da ga bodo dobili v roke vsi prvaki treh združenih skupin. Po informacijah »Obzora« bo protokol o sporazumu kmalu sporočen tudi javnosti. Zgodilo se bo najbrž to na kakem večjem skupnem shodu srbijanske združene opozicije. »Obzor« končno pristavlja, da je bila po izjavah ljudi, ki protokol poznajo, vsebina sporazuma dosti točno objavljena v beograjskih listih.

»Vreme« o položaju v španiji

Oficijozno »Vreme« objavlja v nedeljski številki pod naslovom »Slabi izgledi španskih nacionalistov za zmago« daljše poročilo v katerem prihaja po ameriških in angleških informacijah do zaključka, da je le malo nade na zmago nacionalistov. Vlade čete razpolagajo sedaj z odličnim orožjem in so v vsakem oziru že kos Francovim divizijam. Moči obeh strank so danes že uravnotežene. Letalski material, ki so ga prejele vladne čete iz Rusije, je mnogo boljše kakor pa nacionalistični, katerega dobavlja Italija in Nemčija. Vsekakor pa bo potrebovala madridska vlada vsaj eno leto dni, da bo osvojila vse ozemlje, ki ga sedaj drže Francovi vojaki.

Dve aferi v Dubrovniku

V Dubrovniku imajo dve aferi, ki vso tamkajšnjo javnost razburjajo ali vsaj zelo zanimata. Nedavno so neznani vandali poškodovali relief kralja Petra Osvoboditelja nad sloviti dubrovniški mestni vrati. Relief je umetnina velikega Meštrovića in je postal že bistven znak Dubrovnika, kakor kip mestnega patrona sv. Vlah. Ta vandalski čin je dubrovniško glasilo Katoliške akcije »Narodna svijest« opisalo na prav čuden način in namigovalo, kakor da bi mogli biti zločinci jugoslovenski nacionalisti. Predstavniki vseh dubrovniških nacionalnih društev so se zaradi tega zbrali, sprejeli protest proti takemu sumničanju in razpisali nagrado 10.000 dinarjev za tistega, ki najde sled za zlikovcem.

Druga afera je v zvezi z nedavnim »Hrvatskim plesom«. Takrat so se namreč med občinstvom pojavili letaki hudo protidržavne vsebine. Razpečevalcev letakov niso mogli najti, še manj seveda njih izdajatelja. Dubrovniški župan je zaradi tega razpisal 5.000 Din nagrade onemu, ki izslediti tiskarno, v kateri so se letaki tiskali, ali pa razširjevalce, ki so jih spravili med obiskovalce plesa.

Politični shodi ministrov

Kakor smo že poročali, je bilo v nedeljo v Skopju zborovanje JRZ, na katerem je govoril tudi ministrski predsednik dr. Stojadinović. Iz Skopja so predsednik vlade ter ministri njegovega spremljevalstva odšli v Tetovo in Gostivar ter obiskali še nekatere druge kraje v Južni Srbiji, kjer bodo 6. decembra splošne občinske volitve.

Ministra Đura Janković in dr. Behmen sta odpotovala v Sandžak, ki pripada zetski banovini in je tudi že sredi volilne borbe. Priredila sta in bosta še priredila več sestankov in shodov JRZ.

Kmetijski minister Stanković prireja shode po Bački, minister za telesno vzgojo dr. Rogić pa po Banatu.

Topalovićev shod v Valjevu

V nedeljo je imel znani socialistični voditelj shod v Valjevu. Kakor poroča »Politika«, je označil politični cilj svoje skupine takole:

»Na znotraj hočemo državo svobodo, temelječo na enakopravnosti vseh plemen, na zunan pa mir in zvezo z vsemi državami, ki branijo demokracijo in evropski mir.

Naš vojni minister maršalu Rydz-Smiglyju

Beograd, 16. novembra. AA. O priliki imenovanja generala Rydz-Smiglyja za poljskega maršala, je general Ljubomir Marić, minister za vojsko in mornarico, poslal maršalu tole brzojavko: Ob povratku v Beograd hitim, da Vam izrečem svoje tople čestitke ob Vašem imenovanju na visoko mesto maršala poljske republike.

Nedeljske občinske volitve

V nedeljo so bile splošne občinske volitve v primorski banovini. Poleg tega je volilo 111 občin v saski banovini in 2 občin v Sloveniji. Končno so bile v 6 občinah drinske banovine nadomestne volitve. Na razpolago so nam samo uradno objavljeni rezultati, ki dajejo naslednjo sliko:

V primorski banovini je 96 občin. Za eno občino ni bila vložena nobena kandidatska lista, v eni občini pa so bile volitve prekinjene in se bodo ponovile prihodnjo nedeljo. Od ostalih 94 občin jih je dobila JRZ 10, bivša HSS 76, ostale opozicijske skupine pa 9. JNS je dobila eno občino, enako kakor po uradnem poročilu v Sloveniji dne 25. oktobra. Volilna udeležba je bila razmeroma dobra in je znašala 66% od skupnega števila 228.976 upravičenih volilcev. Na liste pristae Ace Stanojevića je po uradnem poročilu odpadlo 290, na liste Jliotičevcev pa 175 glasov.

V saski banovini so bile volitve v 111 občinah, kar predstavlja največji »obrok« pri izvajanju občinskih volitev na Hrvat-

skem. Sedaj preostane je še kakih 60 občin, ki bodo po večini volile prihodnjo nedeljo. To pot je bila udeležba tudi na Hrvatskem zelo velika, ker so bile v veliki meri na vrsti občine s pravoslavnim prebivalstvom in je v njih postavila svoje liste tudi vladna JRZ. Nekatere občine izkazuje udeležbo preko 80%. Po uradnih poročilih je dobila JRZ 42, bivša HSS pa 54 občin, dočim je ostalih 15 občin pripadlo drugim opozicijskim skupinam. Tudi tukaj je JNS izkazala z zmago v eni občini. Z nedeljskimi volitvami so obnovljeni občinski odbori v 458 občinah sasko banovine.

V Sloveniji so bile volitve v Logu pri Ljubljani in Pesnici pri Mariboru. V Logu je volilo od 236 upravičenecv 192 volilcev. Lista JRZ z nosilcem Jarcem je dobila 121 glasov, opozicijska lista z nosilcem Remškarjem pa 71 glasov. Izid volitev v Pesnici še ni objavljen, agencija Avala samo poroča, da je zmaga JRZ.

Med Zagrebom in Beogradom

Na svojem nedeljskem zboru v Skopju je predsednik vlade g. dr. Milan Stojadinović govoril tudi o odnosih JRZ napram dr. Mačku in Hrvatom. Dejal je, da JRZ neče v tem vprašanju tekmoovati z opozicijo, ki jo je obtožil, da je vsa njena akcija okrog sporazuma le taktika, da bi prišli gospodje na oblast. Visti, ki so se raznašale v zadnjem času v zvezi z razgovori med Zagrebom in Beogradom o vsebini in posledicah sporazuma med združeno opozicijo v Beogradu na eni in med njo in dr. Mačkom na drugi strani, je označil dr. Stojadinović, za fantastične in nerealne kombinacije.

»Ja, ja, ja, ja« je dr. Stojadinović podarjal, da je pot JRZ jasno začrtana, da JRZ dobro ve, kod in kam gre, in da jo Hrvati razumejo.

Med tem se »Hrvatski dnevniki« objasnjuje s »Samoupravom«, ki je nedavno proglasila, da se hrvatsko vprašanje ne more reševati s protokoli in razgovori v troje, temveč z javno razpravo in s sodelovanjem celega naroda. »Hrvatski dnevniki« pravi, da to zahtevo »Samouprava« samo sebe pobija, ker JRZ niti nepravilno javno o hrvatskem vprašanju, niti postavlja kakršnekoli konkretne predloge. »Hrvatski dnevniki« na kraju ugotavlja, da pisanje »Samouprave« razsvetljuje stališče političnih činiteljev, ki jih ta list zastopa.

Klerikalizem v Bosni in na Hrvatskem

V Sarajevu izdaja nadškof dr. Šarić že 15 let kot svoje glasilo list »Katoliški tednik«. Na čelu lista je napisano, da je »Katoliški tednik« nepolitičen list, namenjen samo obnovi katoliške verskega življenja. Vendar to ne moti redakcije, da s svojimi razmišljanji ne bi posegala na čisto politična polja. Pri tem se stoprocentno in brez rezerve izreka za politiko dr. Mačka, kar ni čudno, saj je znano, da je nadškof dr. Šarić ne le goreč pristae marveč naravnost oboževalci voditelja hrvatske nacionalističnega pokreta. Zato vodi v svoji škofiji politiko istovetnosti katoliških in hrvatskih interesov.

Drugačne taktike se poslužujejo klerikali v območju zagrebske škofije. Tudi oni se sicer izdajajo za najbolj pravoverne mačkove, toda vedno predajo nekaj na svojo posebno računo za čase, ko se prikaže malo »razbistritjo«. Oni smejajo svoje Skome, Grome, Krome in slične mladinske organizacije, na katere dr. Maček in njegovi ljudje nimajo nobenega vpliva. Nadškof dr. Šarić pa je za svojo nadškofijo prepovedal vsako ustanavljanje in udeleževanje teh organizacij.

Zagrebaški klerikali so se zadnje čase vživel v vlogo nekakih nadzornikov nad delovanjem posameznih političnih in kulturnih funkcionarjev dr. Mačkovega pokreta. Svoja opažanja in črne pike beležijo z več ali manj jedrnatimi opazkami v svojem glasilu »Hrvatski stražnik«. To njihovo čustvenstvo očitno ni ni po volji okoli dr. Mačka in najbrž tudi ne dr. Mačku samemu. Kajti listi, ki so ali še izdajajo za glasila dr. Mačkove po-

litike, so že ponovno prav ostro zavrnili izpade »Hrvatske straže«. Čeprav je bilo jasno, da se s temi zavrnitvami strinja tudi dr. Maček, ker jih ni nikjer niti direktno niti indirektno desavuiral, »Hrvatska straža« mirno nadaljuje s svojimi napadi in spletkami.

Sedaj pa se je proti hrvatskim klerikalom oglasil tudi sam sarajevski nadškof dr. Šarić s posleno nedeljsko pridigo. V svojem glasilu je namreč na njihov naslov na pisal naslednje svarilo: »Nam, hrvatskim katolikom, je treba takta in preudarnosti, danes več, kakor kdaj doslej. Sedanja časa so zgodovinski. Tehtajmo zaradi tega svoje besede in svoja dejanja. Izogibajmo se fanatizma in prenapetih sklepov. Nikakor ne moremo odobravati nekaterih izjav in kritik s katoliške strani na naslov velikih narodnih imen in pokretov. Nič več izjav, nič več polemik! Zaigrajte mostove je vedno nevarnost.

Smisel tega opomina je menda jaseen: kar tolika načela so lepa stvar, toda kadar gre za dr. Mačkov pokret, je treba nekoliko zamisliti... Sicer pa vemo, da se takih naukov ne drže samo v vodstvu.

Tako torej na prvi hri izgleda, da se v državi in v hrvatskih krajih dve različni klerikalni politiki, kar se bo marsikomu čudno zdelo. Stvar pa je ta, da ne gre za dve različni politiki, marveč le za dve navidezno različni taktiki, ki pa sta oboje skrbno premišljeni. Med tem ko si gospodje drug drugega berajo levite, si po strani sporazumno pomežikujejo. Sicer pa tudi to ne velja samo za odnošaje med klerikalizmom zagrebske in onim sarajevske nadškofije...

Pred sestankom Narodne skupščine

Beograd, 16. novembra. p. V parlamentarnih krogih se širijo vesti, da bo narodna skupščina pričela z rednim zasедanjem v ponedeljek 23. t. m. Vlada bo v smislu ustave do 20. t. m. narodni skupščini predložila novi državni proračun za poslovno dobo 1937/38. Proračun bo nato takoj izročen finančnemu odboru narodne skupščine.

Učiteljska imenovanja

Beograd, 16. novembra. AA. Prosvetni minister je imenoval za učitelje in učiteljice državnih osnovnih šol tele absolvirane učiteljske:

Fabijan Vladimir, Zamostje, Gerčar Alojz, Dol. Bistrica, srez dolenjelavski; Kincel Janko, Sv. Ana pri Slov. goricah; Kincel Oskar, Ojstrica (Prevalje); Gerkman Stanislav, Šmihel nad Mozirjem; Hlupić Stanislav, Sv. Jurij ob Pesnici; Kranjčič Ivan, Zavrč pri Ptuj; Munić Franc, Sv. Florjan pri Šmarju; Palčić Ernest, Bakovec pri Murski Soboti; Peče Ivan, Svedina; Pečovnik Stanislav, Tišina; Poljanec Dušan, Buče; Rečnik Ernest, Zetale; Regrad Ivan, Dobje; Stić Stefan, Ajdovce; Starec Bogomir, Gabejce; Stojković Rajko, Dragatuz; Sinkovec Emanuel, Loka; Urtnik Edvard, Adlešići; Rajter Henrik, Zagradec; Družinsk Amalija, Bohinjska Bela, Svigelj Bogomila, Dol. Bistrica; Crković Jožeta, Dolečkovje; Krabonja Antonija, Gančane; Jenčić Vida, Gomilica; Berčić Jožeta, Sv. Ana v Slov. goricah; Zalokar Antonija in Neža Čepon, Gornji Lakoh; Pogačnik Skofja, Sv. Ana v Slov. goricah; Tominec Mirja, Podranci; Novak Terezija, Globodol; Kelj-Višar Marija, Loški potok; Kline Ana, Dobrovnik; Pogačar Stefaniya, Sv. Jedert; Podkrajšek Marija, Reka; Arer Marija, Zamostje; Lesar Marijeta, Mala Poljana; Nagode Elizabeta, Velika Poljana; Pevc Bogdana, Moskanjci; Turšić Ernestina, Serdi-

ca; Školaris Doroteja, Tišina; Zima Amalija, Mačkovec; Zihner Helena, Serdica; Kohn Lucija, Lakovec; Erlih Elizabeta, Hlinje;

Na novo so imenovani (reaktivirani): Mivšek Jožef, Bele Vode; Korošec Drago, Dobje; Subert Alojzij, Stoperčec; Zicherl Alojzij, Sv. Stefan; Crnigoj Nada, Trebeljino; Pungartnik Antonija, Skocjan; Zorn Olga, Koprivna.

Drugi poraz Gradjanskega

Doncaster, 16. novembra. Gradjanski je danes odigral svojo drugo tekmo na angleški turneji v malem industrijskem mestu Doncastru, ki leži 5 ur vožnje z brzim vlakom od Liverpoola. Nastopil je proti Doncaster Rovers F. C., ki je v angleški drugi ligi na zadnjem mestu in izgubil 6:4. V prvem polčasu se Gradjanski nikakor ni znašel, zlasti je bila slaba napadalna vrsta. Domači so do odmora zabili dva gola. V 5. minutih drugega polčasa je zmanjšal Medarić na 2:1, Lesnik pa je 3 minute nato izenačil. Zaradi nesporazuma v obrambi gostov so Angleži dosegli še dva gola in postavili na 4:2. Tomašević je sicer znižal na 4:3, vendar so domači takoj zatem dosegli še dva gola. Tisk pred koncem je Tomašević postavil končni rezultat 6:4.

Vso to tekmo je doževalo in je bilo navzočih komaj 600 gledalcev. Gradjanski bo igral v sredo v Edinburgu.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved za danes: Oblačno in deževno vreme, ponekod bo megla. Manjše vedrine bodo najbrže na skrajnem severozapadu. Temperatura se ne bo močno izpremenila. Sonce izide ob 6.37 in zaide ob 16.14.

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačno in hladno vreme, vendar je pričakovati, da se bo vreme zlasti v severnih krajih zboljšalo.

Dunajska vremenska napoved za danes: Spremenljivo, ponekod deževno, vetrovno

Naši kraji in ljudje

Novi poveljnik I. planinskega polka

Škofja Loka, 16. novembra. Jutri zapusti Škofjo Loko dosednji poveljnik I. planinskega polka, polkovnik G. Mihajlo Lukić, njegovo mesto pa prevzame polkovnik G. Ivan Markulj, ki je Škofji Loki najboljši znanec in prijatelj. V Škofji Loki prebiva že od leta 1929. G. polkovnik Markulj je doma iz Mostarja, reško je došel v Sarajevu, vojaško šolo pa v Kamenici. Imenovanje G. polkovnika I. planinskega polka je sprejela vsa škofjeloška javnost z velikim zadovoljstvom in je trdno prepričana, da bo tudi novi poveljnik vodil polk po svetlih in odličnih tradicijah svojih prednikov.

Prepričani smo, da bodo vezi, ki so tako spletene med našo narodno vojsko in javnostjo, ostale trajne, v novem poveljniku planincev pa cenimo moža, ki so mu razmere, težave in prizadevanja škofje Loke in njenega okraja dobro znane. Kakor njegovi predniki, tako bo gotovo tudi on vse naše težnje širokogrudno upošteval. G. polkovnik je član mnogih škofjeloških društev, njegova gospa soproga pa poštrenovalno sodeluje pri Protituberkulozni ligi. Novemu poveljniku naših planincev čestitamo ter mu želimo med namirnimi uspehi in zadovoljstvi.

Brezplačno letovanje na Jadranu

Ljubljana, 16. novembra. Šest popoldne brezplačnih štirinajst-dnevih letovanj z brezplačnim nožnim počitnicem 1937. dobe podmladkarji židanske straže, ako rešijo pravilno križanko, bodo prejeli nagrado. Na vsa štirinajst-dnevna letovanja se bo vršilo nepreklicno 21. decembra t. l. v pisarni krajevne odbora Jadranske straže v Ljubljani. Tyrševa c. št. 1/IV, kjer se dobe križanke po 15 Din. Pismenim naročilom je priložiti ta znesek v znak.

Letovanje na morju v šolskih počitnicah je užitek, na katerega se veseli šolska mladina vse leto, pričakuje s hrepenjenjem dneve sončenja in kopanja. Mnogim pa ni dano biti deležnih te nepozabne sreče ob sinjem Jadranu, ako ne razpolagajo s potrebnimi sredstvi. Zato pozdravljamo tembolj vsega uvaževanja vredno iniciativno krajevno odbora Jadranske straže, ki je namenil šolski mladini šest brezplačnih štirinajst-dnevih letovanj na morju in želimo, da bi naša mladina v polni meri izkoristila to redko priliko.

Uspeh Marijana Rusa v Zagrebu

Ljubljana, 16. novembra. Pred dnevi je v zagrebški operi gostoval slavni italijanski tenorist Christy Solari. Pri tej priliki je z odličnim umetnikom nastopil tudi naš rojak, basist Marijan Rus, ki je zdaj član zagrebške opere. Pel je vlogo svečenika Nilakante v Delibesovi operi »Lakme« in veliko basovsko vlogo dr. Dukamare v Donizetti-jevi operi »Ljubezni napoj«. Z obema nastopoma je dosegel izredno velik uspeh in vse kritike v zagrebškem in beograjskem tisku so bile polne hvale.

Posebno je treba s pohvalo omeniti G. Rusa, so pisale »Novosti«, ki je v eksponirani vlogi Nilakante uskočil namesto obolelega G. Griffa. S sigurnostjo, ki v takem primeru naravnost iznenadi, je podal kreacijo, ki je bila polna stila in plemenitega patosa. Njegov lep in sonoren organ je prišel tu prav posebno uspešno do izraza. O njegovem nastopu v »Ljubeznem napoju« je zapisal isti list: Prav posebno uspešno, zaokroženo in celotno kreacijo je podal G. Rus kot Dukamara. To je bil v vseh petankostih konsekventno izpeljan lik, ki ni iznenadil samo kot igralca, ampak tudi kot pevka kreacija. Komaj je mogoče verjeti, s kakšno lahčoto je ta sam po sebi težki glas zmagoval hitri parlando in kako je

Kulturni pregled Glonarjev „Slovar slovenskega jezika“

V nekem československem listu je bila nedavno beseda o dveh knjigah, ki naj bi bile v slovenski knjižnici in ki jih — zlasti še drugo — v večini družinskih knjižnic res pogrešamo. Ti dve knjigi sta Sveto pismo in slovar domačega jezika. Sveto pismo je stvar za verne in neverne; slednjim je eden najstarejših in pesniško najlepših literarnih dokumentov vsega človeštva, delo, ob katerem so milijoni ljudi živeli in umirali. Slovar domačega jezika je temeljna knjiga, ki združuje besedišču nam najboljega in najsvetjega jezika.

Zares si ne moremo misliti, da bi bila naša knjižnica, če jo uredimo kolikaj smotrno, brez tega velikega dokumenta. Žal da Slovenec dosihmal ni mogel ustreči omenjeni zahtevi, ker slovarja slovenskega jezika sploh nismo imeli. Na našem zemljepisno-jezikovnem križišču, kjer nevarni tuji iz zapadne Evrope tolikanj obdajajo slovensko poliglotstvo, je bilo umljivo, da smo najprej dobili slovarje tujih jezikov, zlasti nemškega. Takšen je tudi bil potek našega preporoda, ki je izhajal iz inteligenčnih plasti in je zato moral iti od tujega jezika k narodnemu. Šele po osvojenju hodimo v tem pogledu po poti, ki je za vsak narod normalna: od materinščine k tujim jezikom.

zmal pevsko karakterizirati osebnost premetenega Sarlatana. Bil je često nagrajen z burnim aplavzom na odprti sceni.

Enaka je sodbja ostalih recenzentov. Posebno priznanje moramo dati G. Rusu, ki je poročal Tajčević v »Politiki«, ki je sročil podal izredno kreacijo Dulcamare. Ta mladi pevec se je v zadnjem času zelo pozitivno razvil in postaja ena prvih sil naše operne scene. In da citiramo še zagrebški »Morgenblatt«: G. Rus je podal stvaritev, ki je v resnici imponirala. Bil je odličan v pevskem, muzikalnem in igralskem oziru. Nedavno smo imeli parkrat priliko, da čujemo simpatičnega umetnika tudi v ljubljanski operi. Priznanju, ki mu ga je tedaj izrazila naša gledališka javnost, naj dodamo še željo, da bi Marijana Rusa radi čim večkrat poziravili kot gosta na naši operni pozornici.

Dva zagrebška obiska Ljubljani

Ljubljana, 16. novembra. V soboto in nedeljo se je v Ljubljani mudila skupina 21 študentov zagrebške umetnostne akademije, da obiščejo nekaj naših umetniških in kulturnih ustanov, predvsem pa da si ogledajo razstavo desetorice najmlajših slikarjev in kiparjev, ki je do konca meseca odprta v Jakopičevem paviljonu. Včeraj dopoldne se je nato pripeljal še 18 gojenk zagrebške gospodinske šole, ki spada med najodličnejše zavode te vrste v državi, pod vodstvom svoje učiteljice gđe. Hede Nemečkove. Med Zagrebom in Ljubljano je v umetniškem in kulturnem pogledu tako malo vzajemnega stika, da lahko štejemo takšne obiske v resnici med redke, dragocene dogodke, kar posebej velja še za ta primer.

Da so se študentje zagrebške akademije namenili obiskati razstavo najmlajših v Ljubljani, vsekakor ni nič presenetljivega, saj so razstavljenci po večini absolventje zagrebške šole in so tako prišli le majski k svojim starejšim tovarišem na obisk. V skupini je bila pretežno večina Hrvatov in nekaj Slovencev, vodila pa sta jo akademski slikarja Gaber Stupica, ki je slovenski rojak, in Salopek. Prvotno je bil za vodstvo ekskurzije določen profesor akademije Krizman, a v zadnjem hipu je moral službeno odpotovati v Beograd. Zaradi spremembe v vodstvu so bili mladi izletniki na kolodvoru v Zagrebu deležni raznih nevednosti, tako da so se pod precej mrklino avspicijami odpravili na pot. A ko so pozneje naleteli v Ljubljani na toliko gostoljubnosti in kulturnega širokogrudja, so se z najboljšimi vtisi vračali domov. Kar je bilo med izletniki Hrvatov, so bili tokrat menda brez izjeme prvič v Ljubljani in zato se jim mesto s starinskim Gradom in z modernimi bloki ob nebotičniku še globlje dojmilo. Razstava v Jakopičevem paviljonu sama je bila zanje toliko zanimivejša doživljaja, ker je bila malo prej v Zagrebu otvorena razstava skupine Babić-Becić. Dela mladih slovenskih slikarjev in kiparjev so se jim zdela polna neke krepke, borbene mladostne razigranosti in drug za drugim so izrazili željo, naj pride mlada slovenska generacija čimprej razstavljati v Zagreb. Z nič manjšim zadovoljstvom niso gostje odhajali iz Narodne galerije in Narodnega muzeja, kjer so mogli mladi hrvaški slikarji in kiparji privrati občudovati bogastvo naše umetniške in kulturne tradicije.

Ko so se včeraj pripeljale še gojenke gospodinske šole, so si v družbi študentov akademije prav tako ogledale razstavo ter Narodno galerijo in muzej, razstavljena dela pa so jim tolmačili akademski slikarji Stupica Salopek in Maksim Sedel. Po skupnem obedu pri Slamiču so gojenke obiskale še nebotičnik in Bellevue, v večernim potniškim in brzim vlakom pa sta se obe skupini vrnili v Zagreb.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Predavanje o karavanškem predoru

Inženjersko društvo v Celovcu se je te dni spominjalo, da je bil pred 30 leti dogotovljen predor pri Področici. Takrat so nemški nacionalni listi mnogo pisali o nemškem prodiranju proti jugu in Jadranu. O predoru, ki ni izpolnil tega pričakovanja, marveč veže dve državi — sosedji, je zanimivo predaval inž. Linhart, ki je navedel v glavnem naslednje:

Trije načrti so prvotno obstojali za gradnjo predora skozi Karavanke. Prvi je predvideval železnico skozi Ljubelj, drugi skozi Kočno in tretji skozi Rožico. Njeni graditelji so se odločili za zadnjega. Gradbeni dela, ki so zahtevala najmodernejših tehničnih pripomočkov, saj je bilo treba prodreti skozi trdo, več kilometrov dolgo

Dvojna tragedija nacionalista Od Avstrijcev justifikiran — še vedno živ v veliki bedi

Ruma, 16. novembra. V rumski občini, v trošarinskem oddelku dela med ostalimi uslužbenci kot dnevničar 43-letni Ciril Mikša. Mož ima razbito čeljust in hudo iznakaženo lice. Strašne brazgotine pričajo o prvi tragediji, ki je tega moža kot odločnega nacionalista zadela v začetku svetovne vojne. Zdaj preživlja drugo tragedijo, ker zasluži pri rumski občini samo 600 Din na mesec, a še to kot dnevničar od danes do jutri, a mora preživljati ženo in pet otrok.

Pred vojno je bil Mikša občinski pisar v vasi Platičevu. Ko se je 14. septembra 1914. srbska vojska umaknila preko Save, so vdrl v vas avstrijski vojaki pod vodstvom nekega stotnika. Ob 12. so ti vojaki prišli v občinsko poslopje in so tam našli na tajnika Mašića, blaginjnika Repalca ter na pisarja Ivkovića in Mikšo. Zapisali so njih imena ter jih zapirali v neko sobo. Ob 4. popoldne so se vrata odprla in v sobo so vojaki pahnili še vsakega učitelja Jovanovića in tajnikovega brata posestnika Jovana Mašića.

Pol ure pozneje so spet prišli avstrijski vojaki ter ob zidu sobe razpostavili šest stolov. Svojim jetnikom so veleli naj se dojejo na stole. Potem je prišel v sobo neki narednik s šestimi vojaki, vsak vojak je na enega jetnika naperil puško in zagrmeli so strel.

Mikša je občutil strašen udarec v obraz in vrgel se na tla. Na tleh so vsi razen pisarja Ivkovića obeležali mrtvi. Ivkovića so ubili z drugim strelom, po-

skalo, je vodil geometer Tichy, ki je slovel kot mojster točnosti in natančnosti. Dela so pričeli s triangulacijo na vrhu Rožice. Tichy je s pomočjo modernih računskih sredstev izračunal, da bosta oba vhoda, severni in južni, medsebojno oddaljena za 8015,98 metrov, fiktivna dolžina dovršenega predora je komaj za meter večja. Skozi skalo so vrtali od severa in juga, najprej s pomočjo ročnih, pozneje električnih strojev za vrtnje. Na severni strani se je bilo bati vodovja — dejansko je po tretjem gradbenem letu izkopani rov zajel in poplavl močan vodni tok — na južni strani so bili nevarni strupeni plini, skalo pa je bila izredno trda. Da so bili plinom kos, so si morali omisliti posebno stražo proti plinom. Kljub temu je našlo v južnem rovu 20 delavcev, v severnem 14 mož smrt. Stroški gradnje so znašali skupno okroglo 36 in pol milijona kron, kar zneso na meter 4609 kron. Sredi gore so oba rova združili. Delo s severne in južne strani je bilo tako točno, da je bila razlika ob trčenju sredi gore komaj par milimetrov v višini in vodoravni legi obeh rovo. — Zanimivo predavanje je vzbudilo med poslušalci obilo interesa.

tem pa so vojaki odšli iz sobe, Mikša pa se je dvignil, zbral zadnje moči in skočil ven na dvorišče. Pri vstopu na dvorišče pa je stala skupina vojakov in zato se je umaknil spet v sobo ter se vlegel med mrlje. Kmalu so se vojaki vrnili, pobrali vsem svojim žrtvam ure, denar in druge dragocenosti in odšli. Mikša je še slišal, kako so se pogovarjali, da bodo pozneje, ko se bo stemnilo, občinsko poslopje zažgali. Nekaj časa je še počakal in v mraku se je potem srečno splazil iz poslopja. Več dni se je skrival pri nekem svojem prijatelju, ker pa se je buda ranja gnolila, se je podal v Ruma. Občinski odbornik šikić ga je na skrivaj spravil v bolnišnico.

Naposlled se je le doznalo, od kod ima hudo rano. Nekega dne je prišel v vojaško bolnišnico poveljnik nove avstrijske posadke, polkovnik Szegedi. K sreči je bil to mož dobrega srca in na višje poveljstvo je napravil poročilo v sporazumu z nekim poštenim zdravnikom, da je Mikša pri justifikaciji 14. septembra ostal sicer živ, a da je tako hudo ranjen, da se vsak čas pričakuje njegova smrt.

Mikšo so potem hitro prenestli v bolnišnico v Sremski Mitrovici. Avstrijske oblasti so nanj pozabile in mož je okrevljal. Da se po kakem nesrečnem naključju ne bi nanj spomnili, se je zatekel spet k občinskemu odborniku šikiću, ki ga je skrival in mu naposlled preskrbel službo v občinski pisarni. Po raznih občinskih pisarnah je Mikša služboval do leta 1926., od takrat pa je brez stalne zaposlitve.

Hajduške romantike ni več

Požarevac, 16. novembra.

V homoljskem okolišu so se več let potikali zloglasni razbojniki in je bilo na ta okoliš navezanih mnogo zgodbic o romantičnem hajduškem življenju. Pri hajdukih pa se prejel ali slej obstini ljudska prislovice, da »pride vrati gotovo enkrat po svoje« in tako se zgodilo, da se drug za drugim hajduki znajdejo za varnimi zapehi ali pa obležijo mrtvi po spopadih z orožniki. V homoljskem okolišu se menda skriva samo še hajduk Bogosavljević, njegovega tovariša Marinka Radića pa so nedavno blizu vasi Zagubice orožniki ranili in zajeli.

Hajduk Radić leži zdaj v banovinski bolnišnici v Požarevcu, ker je dobil strel v nogo. Ob njegovi postelji je noč in dan orožnik na straži. Ko bo zdrav, ga bodo odvedli v zapore sodišča v Požarevcu, kjer je iz Zagubice in okoliških naselij že nekaj 60 možnih in žena. Ti ljudje so osumljeni, da so razbojniku Radiću pomagali na razne načine. Eni so mu nudili skrivališče, drugi so ga zalagali s hrano, tretji so ga opozarjali na preteče nevarnosti, četrti razpečavali njegov plen, itd.

Jataki

tako imenuje ljudstvo hajduške pomočnike — so bili nekaj v nekaterih južnih krajih posebna poklicna skupina. Na skrivaj so imeli z razbojniki tesne zveze, če pa je bila na glavo kakega zloglasnega hajduka razpisana visoka nagrada, so se znali približati tudi orožnikom, da bi za ceno nagrade spravili svojega varovanca — hajduka na nastavljeno past. Hajduki ne more živeti brez pomočnikov-jatakov. Ima pa tudi dovolj vzrokov, da se jih boji. O hajdukih in jatakih ve mnogo povedati ranjeni Radić, ki je svojo zločinsko kariero pričel kot jatak. Jatakoval je hajduku Novakoviću, katerega so orožniki že pred leti ustrelili. Potem se je nanj obrnil hajduk Bogosavljević in tudi njemu je na razne načine pomagal, dokler se mu ni sam pridružil. Zdj Radić trjuje, da je imel sam namen zloglasnega hajduka Novakovića ubiti ne samo zaradi tega, da bi zaslužil visoko nagrado, ki je bila razpisana na njegovo glavo, temveč tudi zato, ker mu je ženo zapeljal. Pripoveduje celo, da je samo zaradi tega postal njegov jatak, da bi ob ugodni priložnosti mogel izvršiti svoje maščevalne načrte.

Vse to ni baš verjetno, pripovedovanje je pa toliko značilno, ker dokazuje, da so tudi razbojniki med seboj sprti. Tudi o svojem pajdašu Bogosavljeviću, ki se še skriva, ne ve Radić povedati kaj dobrega. Drug drugemu nista zaupala, nikdar nista spala skupaj in še vadar sta se na samem razgovorjalu, sta držala puško v roki.

Razbojnik dobi v samotnih gorskih naselbinah jatake s silo ali pa s podkupnino. Če plane v hišo kakega revnega kmeta do zob oborožen hajduk, mu mora kmet storiti vse, kar od njega zahteva. Pozneje se razvije med hajdukom in gospodarjem kake samotne domačije kupčijska zveza. Kmet postane razpečevalec roparskega plena. Hajduške ljubice zavzemajo mesto med hajduškimi pomočniki in zasačeni hajduk Radić ponosno pripoveduje, da je imel v vsakem naselju po eno ljubico. S svojim govorenjem je že nekaj žensk spravil v zapor. Mogoče je nekatere ovdal iz zlobe. Kakor ostali jataki tako seveda tudi ljubice lahko postanejo hajdukom zelo nevarne. Ljubezne zveze imajo svoje slabe in dobre strani. Če se ljubezni prevrže v sovraštvo, potem je hajduk v največji nevarnosti.

Radića so obkolili v koči neke njegove ljubice. Ljubica ga sicer ni izdala, a nesrečo je imel, ker se je pri njej predložil mudil. Iz kože se je obkoljeni hajduk sicer ponosno srečno izplazil, a ko je bežal, so orožniki tekli za njim in ga ranili. Ranjen se je zavlekel precej daleč do nekega gorskega potoka. Orožniki mu niso sledili. Prišel pa je njegov pajdaš Bogosavljević ter mu kratkoma vzel puško in municijo. Rekel mu je: »Nosi ti ne morem, pomagaj si sam, kakor veš in znaš, puška bo pa zdaj moja!« — Vso noč in ves dan je razbojnik ležal ob potoku, potem pa so ga našli orožniki.

Ocenjena glava

Dokler na hajdukovo glavo ni razpisana denarna nagrada, je pripovedoval Radić, je življenje v gorah še kolikor toliko znosljivo. Ko pa na glavo razpišejo stotake in celo tisočake, se moraš bati vsakega človeka. V prvi vrsti se moraš bati pajdaša, ki še ni ocenjen. Kar na lepem te lahko ubije v upanju, da bo sebi odkupil svobodo ali vsaj milo kazen in da bo še pobasal razpisano nagrado. Če greš ponoči k jataku, se moraš previdno ozirati na vse strani, da te ne bi zavratno napadel. Tudi on računa s tvojo glavo, da bi sebe izmazal in še lepe denarje zaslužil. Dokler Radić in njegov pajdaš Bogosavljević nista bila ocenjena, sta se še dobro razumela, ko pa sta njuni glavi postali dragi in je bila cena celo nekajkrat zvišana, sta drug drugemu pripisovala morilne naklepe.

Zdj ko imajo ocenjeno hajduka Radića na varnem, se je po naključju doznalo za čudno zadevo z ocenjeno hajduško glavo. Ker si ujeti hajduk sam ni mogel najeti zagovornika, mu ga je sodišče samo določilo. Odvetnik dr. Krstić se je že večkrat razgovarjal s svojim varovancem in po njegovem pripovedovanju je zdaj opozoril sodišče na čudna pata nagrade, ki je bila razpisana na glavo hajduka Novakovića. Radić je povedal, kdo je Novakovića ubil, odvetnik pa se je spomnil, da se je neki upokojeni sreski načelnik nedavno obrnil na ministrstvo s prošnjo, naj njemu pošljejo tistih 15 tisočakov, ki so bili razpisani na Novakovićevo glavo, da jih bo izročil človeku, ki je hajduka ubil. Odvetnik trdi, da je bivši srečni načelnik ta denar sprejel, a da ga še ni nikomur izročil.

tudi dolga vrsta drugih kulturnih vrednot. Kakorkoli se bo okrog Glonarjevega »Slovarja slovenskega jezika« razvila med našimi filologi marsikatera bitka, kakor okrog slehernega poskusa te vrste (uvod slovarja je, kakor znano oster napad na lanski Slovenski pravopis, ki je pravkar izval slovnika dr. Breznika k defenzivi), je vendar novi slovar zlasti zaradi svoje kulturne in frazeološke vsebine nova tehtna izpolnitev naše leksikalne književnosti. —

Mariborsko gledališko pismo

V Kalmanovem »Ciganskem primašcu« se je predstavila mariborskemu opernemu občinstvu novo angežirana operetna pevka in igralka gđe. Jelka Igljeva. V zboru vseh ostalih sodelujočih in skladno s stvaritvami ostalih igralcev je Jelka Igljeva odpevala poedine speve z zanosno svežino in toplim zamahom. S svojim sopranom je obvladovala vse lege in si je priborila živahno priznanje že ob prvem samospevu »Oj, ve znane poljske cvetice«. Glas ji je odlično izšel, tako da je že pri svojem prvem nastopu izkazala globoko pevsko kulturo in čut za nežno, lahko podajanje ter prikazovanje. Njena Juliska je bila zares simpatično dekle, morda ji je za spoznanje manjkalo gibke okretnosti v plesnih točkah in odrskem pokretu. S svojim partnerjem G. Sancelinom je odlično harmonirala, tako da je

Francoske akademije), mirno prepuščamo strokovnjakom in revijam. Vzglj je poudarjenim razlikam med tako zvanim »oficelnim« Slovenskim pravopisom s firmo Znanstvenega društva in Glonarjevimi »Slovarjem pravopisnega jezika« pa je pojav tega Slovarja prav tako pomemben dogodek, kakor je njega sestava zaslužna delo.

Kdor je bil na ljubljanski razstavi češke in slovarske knjige, je lahko v njenem literarno-znanstvenem oddelku prelistaval rdeče zvezke novega Slovarja češkega jezika, ki ga izdaja Češka akademija znanosti in umetnosti. Ta slovar, ki je pričel izhajati šele nedavno, pa ni seveda prvi češki slovar te vrste in tudi ne edini novi slovar zakaj ob istem času izhaja pri Borovem v Pragi takisto obsejni slovar, ki ga sestavlja prof. Traviček in Váša. Oba nova češka slovarja sta zasnovana na širši podlagi in v večjem obsegu, vendar ustrežata isti potrebi po pravopisju in frazeologiji do mačega jezika. Zanimanje, ki ga kaže češko občinstvo za oba slovarja, bodi tudi nam vzpodbuda: Glonarjevo obširno in temeljito delo je tega zanimanja vredno.

»Slovar slovenskega jezika« naj bi ne bil samo priročnik, ki ga vzameš v roke, ko ga potrebuješ; učimo se slovar čitati. Srbski pesnik Milan M. Radić je izjavil njega dni v razgovoru s svojim intervjuistom Čosićem, da mu je slovar srbskega jezika ena najljubših knjig, ki jo pogosto jemlje v roko ter čita in uživa kakor kdo drug svoj roman. Nedvomno je prav Radić eden izmed solidnih poznavalcev srbskega jezika in ne

e— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 vefilm »Burja nad Afriko« s Garyjem Grantom in zvočni tehnik.
KINO METROPOL. — Danes »VALOVI LJUBEZNI« in nov zvočni tehnik.

Iz Maribora

a— Predavanje dr. E. Spektorkega v Ljudski univerzi. V petek zvečer je predaval v Ljudski univerzi prof. dr. E. Spektorkega iz Ljubljane o temi »Dostojevski in ruska revolucija«. Uvodne besede je spregovoril predsednik inž. Kukovec, nakar je odlični predavatelj predložil lik velikega genija Dostojevskega kot reprezentanta ruskega življenja in duha, ki je v svojih spisih prerokoval svetovni požar in rusko revolucijo, kar se je v letih 1914 in 1917 do pisne uresničilo. Ob razčlenitvi svetovnega dela »Besni« nam je prikazal misterij ruske duše v kateri leži velika moralna sila ruskega naroda. Predavanje je bilo dobro obiskano in je predavatelj žel za svoja izvajanja toplo priznanje. V petek 20. t. m. predava dr. Preobraženski o zapiskih Marije Paskirčeve.

a— Sljemenovci na Pohorju. V soboto zvečer se je pripeljalo v Maribor okoli 50 Sljemenovcev s svojim predsednikom Dušanom Jakšičem na čelu. Mariborski planinci s častnim predsednikom dr. Senjorjem in inž. Jelencom na čelu so jih pričakali na postaji ter jih sprejeli na Pohorje. Mestna avtobusa sta jih peljala do Petkovskega sedla. Pri Mariborski koči jim je izrekel prisrčno dobrodošlico inž. Jelenec. Nedejsko martinovanje se je obhajalo v veseljem razpoloženju in v znamenju hrvatsko-slovenske planinske vzajemnosti. Pri skupnem svečanem kosilu so izpregovorili prisrčne besede dr. Bergeth v imenu podružnice SPD v Mariboru, nadalje častni predsednik dr. Senjor, predsednik »Sljemena« Dušan Jakšič in naš planinski pesnik Zorž.

a— Nesprejetim rez. častnikom. Po nalogu poveljstva vojnega okroga v Mariboru morajo vsi nesprejeti rezervni oficirji od rojstnega leta 1888 naprej zaprositi, da se jim izda vojaška izprava. Pozivajo se vsi neuprejeti rezervni oficirji, da se čimprej uglasijo v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu, ki jim bo izposloval izstavitev izprav. S seboj naj prinesejo fotografijo velikosti 3x4 cm in 5 Din kolek za prošnjo.

a— Cercle français. Jean Lacroix, profesor za francoski jezik na ljubljanski univerzi, bo predaval v četrtek 19. t. m. v dvorani ljudske univerze o temizmu v Franciji. Začetek ob 20.15. Vsi prijatelji francoskega jezika so vladno vabljeni. Vstopnine ni.

a— Gledališke novice. Drevi proslava 25-letnice umetniškega delovanja g. Milana Skrbinskega. V četrtek ali soboto bo premiera Albinjeve opere »Baron Trenk«. Delno operna glasba je pripomogla tej lepi hrvatski operi do uspeha tudi v tujini. Zlasti na Dunaju. Režira Rasberger. Plesne točke je nastudiral Harastović. V posameznih vlogah nastopijo: Iličičeva, Barbičeva, Gorinskova, Sancin, Rasberger, Verdonik, Gorinšek, P. Kovič, Grom, Harastović. Blaž in drugi.

a— Himen. Polde Kaudek, vodja hotela »Orel« v Mariboru in Jožica Čas hčerka trgovca in veleposelnika Dovže pri Slovenjgradcu sta se 16. t. m. poročila.

a— Maline obrodile že šestkrat. Te dni je prinesla v naše mariborsko uredništvo gospe Katica Erbežnikova, soproga železničarja v Lazi pri Limbušu, steblo malin, polno dozorelega sadu. V njenem vrtu so maline lele že šestkrat čvetele in rodile kakor v najlepšem poletju. Stebelca so ob dežju cvetela in ob topleni jesenski soncu rodila zreli sad.

a— Zadnja ovira je odstranjena. Ze nekaj let je nujno pereč problem regulacije prometa na križišču Tattenbachove in Vetrinjske ulice. Zadeva se ne da drugače uravnati, kakor da se podere ogelna hiša v Tattenbachovi ulici št. 1, da se na ta način pridobi primeren prostor za ureditev navedenega križišča, kjer bodo v smislu načrta napravili poseben prometni otok. Zdej je bila pri tukajšnjem sresnem sodišču dražba navedene hiše, ki so se je udeležili trije interesi, in sicer Posojilnica v Mariboru, Hranilnica dravske banovine in mestna občina. Hišo dobi kot najvišja ponudnica s 671.000 Din mariborska mestna občina, ki bo hišo podrla, nato pa se bo izvršila regulacija. Ni pa še gotovo, ali bo na preostalem prostoru zidala mestna občina sama novo hišo, ali pa bo prodala prostor drugemu interesentu, ki bo v smislu načrta moral tamkaj postaviti trinadstropno hišo.

a— Umrila za poškodbami. Pred glavno postajo je po nesreči padla 61-letna Jožefa Vigčeva iz Spodnjega Radvanja, ki se je skupaj s sinom vozila na kolesu. Na tla in dobila tako hude poškodbe, da je v splošni bolnišnici umrla.

a— Smrt v vodnjaku. Pri Sv. Juriju ob Pesnici so našli v vodnjaku mrtvo 42-letno posestnico Alojzijo Stefeličovo. Ker je bila zadnje dni zelo potra, menijo, da je izvršila samomor.

a— Izza jetniškega zidovja v svobodo... V noči na ponedeljek sta skušala dva kaznjena pobegniti iz zaporov tukajšnje jetnišnice. V celici sta izdobra precejšnje odprtino, skozi katero sta se hotela izmuzniti. Vendar so ju pazniki zasačili in preprečili njun načrt.

a— Strela v kapelo. Pri predvečerni nevihti, ki je zajela del Slovenskih goric, je strela udarila v kapelo v Zgornji Volčji. Last Stuberja Janeza in Marije, ter razbila glasna vrata in poškodovala Marijin kip in uničila druge podobe.

Iz Škofje Loke

a— Smrt dveh uglednih Škofjeločank. Pretekli petek je preminila za srčno kapjo g. Minka Košakova. Po rodu iz ugledne škofjeloške rodbine Balantovih. Dan pozneje pa se je preselila v večnost poštena upraviteljica za Prečička Petermanova, rojena Hofmanova, takisto iz znane tukajšnje rodbine. G. Košakova je stela 69 let. Bila je vdova po državno-zbornem poslanecu Francu Košaku, s katerim je imela v Grosuplju dobro znano razstavico posestvo, mlekarno in zeleno čebelario. Ko sta ji umrla soprog in edini

ni sin, se je preselila k sorodnikom v Škofjo Loko. Pokojnica so prepeljali v soboto v Grosuplje, kjer so jo v nedeljo položili k večnemu počitku poleg moža in sina. G. Petermanova, vdova po davčnem upravitelju, se je po moževi smrti posvetila poštni službi, ki jo je vršila vrsto let v Dobu pri Domžalah, kjer je bila tudi marljiva sokolska delavka. V priznanje njenih zaslug jo je Sokol izvolil za častno članico. Zadnja leta se je preselila v Puštal, kjer si je že prej kupila dve hišici. Blaga pokojnica, ki je bila zvesta naročnica »Jutra«, je stela 74 let. Na zadnji poti smo jo spremljali v ponedeljek. Obema pokojnicama časten spomin!

a— Družabni večer škofjeloških oficirjev je v soboto zvečer napolnil vse prostore Sokolskega doma. Vojaška godba je odigrala v uvodu več skladb. Družabnega večera se je udeležilo mnogo oficirjev, med njimi polkovnik g. Lukič, dalje predsednik občine g. Zihner in drugi. Želimo si še več takih prijetnih večerov.

Z Jesenic

a— Sokolsko društvo Jesenec priredi jutri v sredo ob 20. v svojem domu predavanje »Jugoslavija v mednarodni politiki«. Predaval bo predavatelj ZKD g. dr. Vrčon Branko.

Iz Zagorja

a— Zagorski rudarji ne zaostajajo. V Hrastniku grade novo cerkev in iščejo denarna sredstva po vseh večjih krajih. Preteklo nedeljo je prišlo tudi Zagorje na vrsto. V vseh treh pridigah je gospod kaplan vedel vernikom povedati, koliko so razni kraji, posebno tudi industrijski, že darovali. Da, kdor ni imel denarja, je poklonil zlat obsek, prstan, celo ure so prinesli brezposelni, ki nimajo denarja. Sugestivna pridiga je vplivala tudi na zagorske vernike, ki niso hoteli zaostati ter so poleg denarja, ki ga je kaplan sam nabiral po cerkvi, darovali tudi zlatino. Navzlic vsej krizi pač zagorski farani, zlasti oni na Lokah vedno radi prispevajo, pa naj so tudi sami lačni in raztrgani. Ko je odhajal bivši ekspozit Vodusek v Ameriko, so bile zbirke zanj.

a— Soudeležence v lomu na Rovih izseden. Vlom, ki sta ga izvršila v septembru dva neznanca pri posestniku Josipu Pircu na Rovih pri Zagorju, je razburil vso dolino. Prišla sta skozi okno v hišo, kjer sta vse pretrgala, zmetala obleko na otroke v zibelki, da se je domala zadušil. Pobralla sta nekaj denarja, dva prstana in moško uro, potem sta odšla s plenom spet skozi okno. Sosed ju je opazil in opozoril Pirčeve, ki so delali na polju. Ko pa se je Pirčev sin z drugimi podal za vlomilcem, je eden od njih ustreliški proti zasledovalcem in zagrozil z mečem. Vlomilci so v vrom prijavili orožnikom. Orožništvo je več dni zasledovalo vlomilce in je o tatvini obvestilo stanice. Zdej so dobili Pirčevi uro in prstana vrnjena, kajti enega vlomilca so nedavno orožniki prišli in ga v Celju zaprli. Piše se Baumkicher in je povedal, da je prstane še tisti večer prodal v Trbovljah z uro vred. Tovarša norče izdati. Samokres, s katerim je streljal je ukradel v Savinjski dolini, kjer je izvršil več tatvin.

Iz Ptaja

a— Roditeljski sestanek Društva »Šola in doma« za gimnazijo v Ptaju bo 22. t. m. ob 9. dopoldne (po šolski maši) v risalnici.

Gospodarstvo

Zahteve gospodarskih zbornic

Pretekli teden se je vršila v Banjaluški konferenca trgovinsko industrijskih zbornic vse države. Po obširni večurni razpravi je bila soglasno sprejeta daljša resolucija, ki pravi med drugim naslednje:

Cestni fond

Zbornice obžalujejo, da načrt zakona o cestnih fondih ni bil izdelan v sodelovanju z njimi, čeprav gre za vprašanja eminentno gospodarskega značaja in so zbornice ustanovljene prav zaradi tega, da sodelujejo pri reševanju teh vprašanj.

Zato je konferenca sklenila naprositi gradbenega ministra. 1) da se predlog zakona o cestnih fondih temeljito predela v sodelovanju s predstavniki zbornic; 2) da se pri tem upoštevajo pripombe in koristni predlogi, ki jih vsebujejo referati gospodarskih zbornic; 3) da se istočasno ali ločeno revidira vsa zakonodaja o javnih cestah, ki ne ustreza svoji svrhi, niti narodnim niti državnim interesom. Upoštevajoč okolnost, da je velik del naših javnih cest v zelo slabem stanju, ker se za vzdrževanje ne uporabljajo niti minimalna proračunska sredstva, ki so že itak nižja nego je nujno potrebno, prosijo zbornice finančnega ministra, da bi otvarjanje kreditov gradbenemu ministru za popravilo in vzdrževanje cest uredil tako, da se predvidena proračunska sredstva stavijo na razpolago v onem času, ko se lahko dela na cestah izvršijo. Prenehati je treba tudi z dosedanjim prakso, po kateri se proračunski prihranki vrše redno na breme proračunskih partij za vzdrževanje javnih cest, kar ni v interesu gospodarstva, niti v interesu državnega fiska.

Zavarovanje za slučaj onemoglosti in starosti

Konferenca smatra, da bi bilo zaželeno uvesti tudi zavarovanje delavcev in nameščenцев za slučaj onemoglosti, starosti in smrti po zakonu o zavarovanju delavcev iz leta 1922. Po daljšem proučevanju stanja našega gospodarstva je konferenca prišla do prepričanja da navzlic glasovom, ki se čujejo o zboljanju našega gospodarstva, tudi še danes obstajajo oni razlogi, ki so doslej onemogočali uvedbo tega zavarovanja. Stanje v gospodarstvu je tako, da gospodarstvo ne more prenesti novega bremena, ki se predvideva v višini preko 100 milijonov Din. Vendar smatra konferenca, da bi revizija zakona o zavarovanju delavcev in statuta osrednjega urada za zavarovanje delavcev v zvezi z reorganizacijo tega urada in racionalizacijo uporabe razpoložljivih sredstev dovolila uvedbo zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, ne da bi bilo potrebno, da bi se pobirali novi prispevki.

ČE RABITE DOBRO OBLEKO,

kupite nabe blago, ker je
naše blago danes boljše in cenejše kot kdaj prej.
Cene našega blaga za obleke so od 120.— do 180.— dinarjev po metru
VLADA TEOKAROVIĆ & KOMP.
PARACIN

Tkanine za vsak tep in vsak okus.

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4
in v vsakem večjem mestu Jugoslavije.

nici državne gimnazije. Dnevni red: želje in prošnje staršev, nasveti in želje profesorjev, posebne informacije posameznih staršev za svoje otroke, predlogi in nasveti.

a— Nameravani izlet gostilničarjev v Ptuj in Slovenske gorice 18. t. m., pri kateri priliki naj bi se vršila pokušnja vina, se preloži na poznejši čas.

a— Za zaposlitev brezposelnih. V ponedeljek je sreski čestni odbor na seji razpravljal o enem izmed najbolj perečih vprašanj v ptujskem srezu, to je o zaposlitvi brezposelnih pri javnih delih. Glede na to je sodeloval za prihodno proračunsko leto načrt javnih del; gradnja beloskega mosta čez Polskavo na banovinski cesti I. reda Ptuj — Djurmance (proračun znesek 400.000 Din); nadaljevanje gradnje ceste Leskovec — Podlehnik (150.000 Din). Majšperk — Narapje (120.000 Din), Hvalačinci — Trbegovci (50.000 Din), Ručmanjci — Grabčinski breg (50.000 Din) in Središče — Salovci — Krčevina (50.000 Din), nadalje razširjenje banovinske ceste I. reda Ormož — Vinica (30.000 Din) in banovinske ceste II. razreda Ptuj — Duharava (70.000 Din), preložitve Grabčinskega brega (80.000 Din) nadaljevanje gradnje ceste Svetnje — Jeruzalem-lake in gramoženje (60.000 Din), regulacija Grajene v mestu Ptuj in izven Ptuja (100.000 Din). Skupaj so preračunani ti stroški na 1.160.000 Din. Zeleti bi bilo, da bi se vsa dela na odločilih mestih upoštevala in se s tem dala možnost za dovršitev vseh del in možnost zaslužka zlasti siromašnim Haložam in Slovenskim gorcam.

a— Spet smrtna žrtev alkohola. Pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah so se v nedeljo zbrali vsaki fantje in okoličani v nekem vinotoku, kjer so prodajali ceneno vino samorodne trte. Fantje so se pijače kmalu nalezli in prišlo je do prepira. Spodaj sta se 21-letni France Čuš iz Bukovca in 23-letni Franjo Nivar iz Sv. Lovrenca. Beseda je dala besedo, nazadnje sta se zabližala noža in v prvem zletu sta se nasprotita že zvalila po tleh. Tedaj pa se je Nivar, ki je menda prvi zgrabil za nož, nabodel njuh tako, da mu je ostrina preperala trebuh in črevesje. Nekaj trenutkov pozneje je že izdihnil. Orožniki, ki so pozneje prišli v vinotoč, so odredili, da so nesrečno žrtev vinskoga strupa prepeljali v mrtvašnico v Polensku, kjer bo jutri obducirana. Čuš se je davil sam prijelv sodeč v Ptuj in izpovedal, da se ne čuti krivega. Nobenega namena ni imel, da bi Nivarja ubil. Nivar da se je po nesreči sam nabodel.

a— Kino Ptuj. V sredo in četrtek »Kurtizana«. V glavni vlogah Käthe Nagy, Eichberger in Slezak.

Ze vrsto let smo zamudili priliko za uvedbo načrtnega režima zunanje trgovine z namenom, da bi branili interese našega izvoza. Da bi se podprla privatna iniciativa za pospeševanje izvoza, so potrebne ugodnosti, ki jih bo konferenca iznesla v posebni sponenici. Predvsem je potrebno, da bodo izvozniki lahko svobodno prodajali devize, nadalje da se jim nudijo izvozne premije, in da se zmanjša izvozni riziko s stabilizacijo obračunskih tečajev za devize, zlasti angleškega funta. Posebno je potrebno, da se omogoči sodelovanje gospodarskih zbornic, ki poznajo gospodarska področja države z odhodom za kontrolo uvoza pri Narodni banki, pri reševanju mnogih načelnih vprašanj, ki se dnevno pojavljajo.

Pospeševanje turizma

Sedanji skromni uspeh v razvoju turizma kot važne gospodarske panoge na naši državi je v glavnem rezultat dolgoletnega intenzivnega in sistematičnega delovanja ustanov privatne iniciative. Ker je družba »Putnik« centralni predstavnik vseh turističnih ustanov, ki so pri tej družbi posredno ali neposredno zastopane, zato je treba to družbo smatrati kot ustanovo, ki je neobhodno potrebna za pospeševanje turizma in ji onemogočiti normalni razvoj. Za pospeševanje turizma niso predvideni dovoljni krediti niti v državnih niti v banovinskih proračunih, zato se morajo povečati.

Financiranje občin

Konferenca ponovno prosi finančnega ministra, da izda jasne in stroge odredbe pristojnim oblastvom glede odobravanja občinskih proračunov, da bi se onemogočile številne kršitve važnih predpisov o financiranju občin. Zlasti glede trošarin in taks, ki znatno otežujejo gospodarsko delavnost.

Važna odločba o uporabi gotovine nedoletnikov

Novi zakon o nepravdnem postopku vsebuje v § 160. naslednjo določbo: »Denar nedoletnikov se nalaga samo pri Državni hipotekarni banki. To normo se razumevala nižja sodišča doslej v tem smislu, da je razveljavila določbo § 230 o. d. z., ki pravi tole: »Od gotovine naj ostane le toliko v varuhovih rokah, kolikor je potrebno za vzgojo sirote in za redno gospodarstvo; ostanek naj se porabi zlasti v plačilo morebitnih dolgov ali za drugo koristno vporabo in ako se ne da porabiti koristneje, se mora naložiti na obresti v javnih blaginjah...«

Prošle dni je izdal Stal sedmorice odd. B. v Zagrebu kot naše vrhovno sodišče odločbo, s katero je razveljavila oba podedna sklepa, s katerimi je razveljavila pravno naziranje, ki je obvezno za vsa sodišča: »Določba § 160. zakona o nepravdnem postopku je tolmачiti (gl. § 6. o. d. z.) v zvezi s predpisom § 230. o. d. z. tako, da je uporabiti § 160. zakona o nepravdnem postopku le takrat, če ni možna kakakoli koristnejša uporaba gotovine. Samo za ta primer obstoji kategorični predpis § 160. n. p. Ako se ta določba ne bi razumevala tako, bi to znalo, da zakon zapostavlja osebe, ki toje pod njegovim posebnim varstvom (§ 21. o. d. z.) za osebam, ki take zaščite niso deležne. To pa bi bilo nepravilno.

V konkretnem primeru je prošla mati in varuhinja, da se ji prepusti gotovina nedoletne hčerke, naložena pri Državni hipotekarni banki, kot posojilo proti vknjižbi zastavne pravice na prvem mestu pri njeni nepremičnini in proti temu, da brezplačno vzdržuje nedoletnico ter nosi vse stroške vknjižbe. Ta odločba vrhovnega sodišča je v gospodarskem oziru zelo važna.

Gospodarske vesti

a— Odločba konferenca o izvozu lesa v Italijo. Kakor smo poročali, je trgovinski minister za pretekli petek sklical konferenco predstavnikov vseh organizacij lesne industrije in trgovine, in sicer v zvezi z našim izvozom lesa v Italijo. To konferenco pa je ministrstvo v zadnjem trenutku odložilo in se bo vršila v torek 17. t. m.

a— Imenovanje osobja za podružnice PAB v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Iz Beograda poroča »Jugoslovenski kurir«, da je vprašanje otvortve podružnic Privilegirane agrarne banke v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu odloženo za teden dni, ker stoji merodajni faktorji na stališču, da direktor PAB dr. Bogdan Marković z uredbo likvidacije kmečkih dolgov ni bil pooblaščen, da sam izda pravilnik o podružnicah in da sam imenuje osobje. Pravilnik bo izdan v skladu s finančno gospodarskim odobrom ministrov, ki bo o tem še razpravljaj. Pred končno izdajo pravilnika se konzultirani gospodarski krogi iz Ljubljane, Zagreba in Sarajeva.

a— Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov in »Pravilnik k uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov« je naslov LII. in LII. zvezku zbirke »Zakoni in uredb«, ki sta zaradi svoje aktualne vsebine zelo važna in se dobivata prvi po 3 Din, drugi pa po 6 Din pri založniški fiskarni »Merkur« kakor tudi pri Tiskovni zadrugi in vseh njenih podružnicah. Po pošti staneta obe knjižici skupaj ali posamezno 1 Din več.

a— Prenos terjatev na PAB. Iz Beograda poročajo, da je bil v Privilegirani agrarni banki ustanovljen poseben oddelek za likvidacijo kmečkih dolgov. Ta oddelek je že pričel s posli, ki jih je uredba o likvidaciji kmečkih dolgov poverila banki. Novi posli se sedaj že organizirajo, pri čemer je treba postopati zelo pazljivo. Kakor je »Jutro« že poročalo je Privilegirana agrarna banka že izdala navodila in obrazce za prenos kmečkih dolgov. Sedaj so tiskani in razposilani denarnim zavodom na vpogled trije obrazci: a) posamezni seznam za prenos kmečke terjatve, b) popis in opis listin in c) skupni ovitek. Ti obrazci stanejo 10, 15 in 30 par za izvod.

Denarni zavodi lahko sami tiskajo te obrazce. Če tega ne morejo, si morajo nabaviti od PAB za vsakega dolžnika, ki ga prijavi, po 1 obrazec pod točko a) in b) in potrebno število skupnih ovitkov (po 1 ovitek za 34 posameznih seznamov). Istočasno je banka vsem denarnim zavodom dostavila navodila za izpolnjevanje teh obrazcev s praktičnim primerom obračunavanja dolga. Skupaj s prenosom terjatev morajo denarni zavodi izročiti PAB vse listine, ki se tičejo teh terjatev, zlasti zadolžnice, obveznice, pogodbe o posojilu, razsodbe sodišč, izvlečke iz knjig s podpisom dolžnika in potrdilom sreskega sodišča (drugi doslovek čl. 7 uredbe in drugi odstavek čl. 9 uredbe). Priložiti je treba potrdilo, da je dolžnik kmet; zaenkrat zadostuje dokaz, da je tako potrdilo zahtevano. Poslati je tudi informacije o mečnihih podpisnikih, o supergarancijah itd. Potrebne so tudi vse listine o izvedenih zavarovanjih, o vknjižbah, predzaznambah itd. Sem spadajo tudi protesti. Potrebni so podatki o nepremičninah glavnega dolžnika, poroka ali solidarnega dolžnika (zemljiško knjižni izvlečki, če jih upnik ima, sicer številke zemljiško knjižnih vložkov). Prav tako se imajo predložiti originalni dokazi o dejanskih izdatkih, ki jih je upnik napravil za dolžnika (sodni stroški, javne dajatve, stroški zavarovanja itd). Če denarni zavod zahteva za čas od 20. aprila 1932. do 23. novembra 1933. 10% obresti (ne 6%) mora navesti dokaze o tem, da je prostovoljno odobril dolžniku odlaganje plačila ali da je odstopil od pričete tožbe brez zahteve po povračilu stroškov.

Borze

16. novembra

Na ljubljanski borzi so ofcielni tečaji deviz ostali skoro brez sprememb. V prvotnem krlirungu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.75, za angleške funte pa je bilo povprasevanje po 240.75. V zagrebškem prvotnem krlirungu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.70, v angleških funtih po 240.50, v grških bonih po 32.75 in v klirirskih nakaznicah na lire po 260 (v Beogradu ponudba po 270). Nemški klirirski čeki so nekoliko popuščili in stanejo v Ljubljani po 14.33, v Beogradu 14.2531 in v Zagrebu 14.3150, odnosno za konec novembra po 14.1850 in za konec decembra 13.96.

Na zagrebškem efektinem tržišču je bila vojna škoda zaključena po 376 (v Beogradu po 376.25 — 377). Promet je bil še v 4% agrarnih obveznicah po 52, v 7% investicijskem posojilu po 85.75, v 7% Blairovem posojilu po 75.50 (v Beogradu po 76) in v 8% Blairovem posojilu po 85.50 in 87.

Devize

Ljubljana, Amsterdam 2339.16 — 2353.76. Berlin 1743.03 — 1756.91, Bruselj 732.95 — 738.01, Curih 996.45 — 1003.52. London 211.40 — 213.46, Newyork 4328.03 — 4364.34, Pariz 201.12 — 202.76, Praga 153.44 — 154.54, Trst 227.70 — 230.78. Curih, Beograd 10, Pariz 20.21, London 21.25, Newyork 434.625, Bruselj 73.60, Milan 22.92, Amsterdam 234.80, Berlin 175, Dunaj 77.95, Stockholm 109.55, Oslo 106.75, København 94.85, Pariz 15.40, Varšava 81.90, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Bukarešta 3.25.

Effekti

Zagreb, Državne vrednote: vojna škoda 376 — 377, 4% agrarne 49.50 — 50, 6% begluške 69 — 70, 6% dalm. agrarne 66 bl, 7% invest. 85.25 — 86.25, 7% stabiliz. 85.50 den, 7% Blair 75.50 — 76.25, 8% Blair 86 — 86.50, delnice: Narodna banka 6900 — 7000, PAB 196 bl, Trboveljska 200 den, Sečerača Oselek 135 — 140, Dubrovačka 230 den, Našice 550 den, Gutman 50 — 60, Danica 40 den.

Beograd, Vojna škoda 376.25 — 377, (376.25 — 377), za dec. 376 — 377, 4% agrarne 49.75 bl, 6% begluške 69.25 — 69.75 (69.50), 7% invest. 85.50 den, 7% stabiliz. (84), 7% Blair 75.75 — 76.50 (76), 8% Blair 86 — 86.50, PAB 193.50 — 194.50 (194).

Blagovna tržišča ZITO

+ Chicago, 16. novembra. Začetni tečaji: pšenica za dec. 117, za maj 114, za julij 100.75; kuruza za dec. 102.25, za maj 94.875. + Winnipeg, 16. novembra. Začetni tečaji: pšenica za dec. 105.50, za maj 107, za julij 105.375.

+ Novosadska blagovna borza (16. t. m.) Tendence stalna. Pšenica (78 kg): baška in banatska 154 — 157; sremaska in slavonska 155 — 157; baška ladja Tisa 164 — 165; ladja Begej 163.50 — 164.50; ladja Kanak 161 — 162; baška in banatska, ladja Dunav 163 — 164; sremaska, ladja Dunav 162 — 163; sremaska ladja Sava 160 — 161. Rž: baška 125 — 127.50. Ječmen: baški in sremški, 64 kg 108.50 — 110; jari 68 kg 122.50 — 125. Oves: baški, sremaki in slavonski 102 — 104. Kuruza: baška in sremaska 100 — 102; banatska 98 — 100. Moka: baška in banatska 240 — 250; »2« 220 — 230; »5« 200 — 210; »6« 180 — 190; »7« 140 — 150; »8« 105 — 110. Otrobi: baški, sremški in banatski 78 — 84. Fižol: baški beli brez vrč 200 — 202.50; z vrčami 205 — 207. + Budimpeštanska terminska borza (16. t. m.) Tendence prijazna. Kuruza za maj 11.65 — 11.68.

K poroki holandske prestolonaslednice

Prestolonaslednica, princesa Julijana, je v družbi svojega zaročenca, princa Lippe-Biesterfeldskega in njegovega brata obiskala cerkev sv. Jakoba v Haagu, kjer se bo vršila kmalu poroka.

Strah v župnišču

Halucinacija ali resnica? Strah se ne upa v zakonsko spalnico

V Vittkövleju v švedski provinci Skonien stoji samotno župnišče, o katerem sedaj v okultističnih krogih vse dežele zelo mnogo govore. Pastor Algot Hartwig Engelson je namreč zaprosil, naj ga premestijo, ker se potika po njegovem župnišču strah, ki mu dela življenje, prav tako kakor njegovi ženi, nezno. Ta strah se pojavlja v duhovniški obleki in ga je videl že ponovno tako pastor sam, kakor njegova žena. Če se mu približa, izgine, kakor da se je raztopil v zrak. A to še ni vse. Čim bliže ura polnoč, se začne po hiši ropot, ki onemogoča vsako spanje. Razločno je slišati, kako hiti nekdo z glasnim ropotom skozi sobe. Zaprta vrata se odpirajo in lupatajo. V spalni sobi pastorjeve dvojice se strah še ni pojavil, toda navzlic temu ne moreta spati. Žena je že doživela živčni zlom.

Pastor sam je miren, trezno misleč človek, ki doslej ni verjel v strahove. Sedaj pa vanje verjame. Samoprevara ali pa hudobna potegavščina po kakšni tretji osebi sta izključeni.

V bližini župnišča stoji star grad, ki izvira še iz srednjega veka in o katerem si ljudje pripovedujejo, da se v njem prikazuje nekakšen družinski duh, kadar kdo iz družine umre. O kakšnem strahu v župnišču, ki so ga zgradili šele pred polstoletjem, pa niso ljudje do danes ničesar vedeli. Sedanjí pastor, ki šteje štiri-ideset let, prebiva v njem štiri leta, je nekemu poročevalcu »Aftenbladeta« izjavil, da so bila prva leta popolnoma mirna. Pred nekoliko meseci pa je prišla v župnišče neka dama z Islandije in tujpremočila. Od tedaj se je začel strah pojavljati. Pastor se je posvetoval že z različnimi uradnimi in učenimi osebami, a nihče mu ni vedel pomoči. Neka okultistična družba bo odposlala posebno komisijo, da bi proučevala nenavadne pojave na licu mesta. Vendar so prebivalci okoliških vasi mnenja, da ne bo ta komisija ničesar opravila, ker gre bržkone za halucinacije, ki jih je povzročilo osamelost življenja pastora in njegove žene.

75 m na sekundo

Budimpeštanski meteorološki zavod poroča, da je te dni opazoval v ozračju senzacionalen dogodek, kakršnega Evropa do danes še ni doživela. Registrirni baloni, ki jih ta zavod vsak dan spušta v zrak, so v višini 11 km zaznali veter s hitrostjo 75 m na sekundo. Tako velike vetrovne brzine v Evropi, kakor rečeno, še niso opazovali. Največja brzina je znašala po dosedanjih opazovanjih 50 m na sekundo. Ulenjaki v zavodu kar niso hoteli verjeti svojim očem in so vedno znova pošiljali balone v zrak, ki so ta rekord tudi vsi potrjevali.

Tesla, častni doktor češke visoke šole

Češka tehnična visoka šola v Pragi je sklenila, da našega slavnega rojaka Nikolo Teslo imenuje za svojega častnega doktorja. Storila je to za velike zasluge, ki si jih je pridobil danes 79-letni mož s svojimi odkritji v področju elektrotehnike.

Muzej potvorb

Enega najbolj čudnih muzejev imajo v Fecampu na Francoskem. Ustanovili so ga že leta 1863. izdelovalci tamkajšnjega znamenitega likerja »benediktina«. V tem muzeju hranijo vse potvorbe tega likerja in imajo danes že 700 takšnih vzorcev. Z vsako steklenico takšnih potvorb, ki izvirajo iz vseh dežel sveta, je v ostalem zvezana tudi tožba, kajti izdelovalci pravega likerja so svoj produkt zaščitili.

25.000 dolarjev za tiskovno napako

Neki založnik v Filadelfiji si je izmislil dober način, da bi neki svoji knjigi, ki jo je bil izdal z nekaj dvoma v nje uspeh, pripomogel do visoke naklade. V listih je razglasil, da vsebuje tekst te knjige neke majhno tiskovno napako, kdor jo odkrije, dobi nagrado 25.000 dolarjev. V enem tednu je prodal 175.000 izvodov te knjige, vsak izvod je veljal poldrugi dolar. Z veseljem je nato založnik izplačal nekemu newyorškemu strežaju, ki so ga bili izrebrali med najditelji tiskovne napake. Strokovnjaki so se v ostalem čudili založnikovega pogumu, ki je menil, da je v njegovi knjigi ena sama tiskovna napaka.

Možje, ki so konferirali na Dunaju

Od leve proti desni: avstrijski državni podtajnik za zunanje zadeve Guido Schmidt, italijanski zunanji minister grof Ciano in avstrijski kancelar Schuschnigg.

Novi londonski župan

sir George Broadbridge, med slavnostnim sprevedom ob svojem ustoličenju. Kakor star, odlični portret v težkem starem okviru gleda obraz novega lord-mayorja skozi okenski okvir tradicionalne županske kočije.

Ni lahko biti londonski župan

Dosedanji londonski župan, sir Percy Vincent, ki je po običajnem enoletnem poslovanju predal svoje funkcije svojem nasledniku, je storil to z velikim zadovoljstvom. Njegovo življenje kot župan največjega mesta na svetu v resnici ni bilo zavdanja vredno. Angleški tisk je izračunal, da je bil v tem času obiskal poleg vsega drugega ogromnega dela nič manj nego 548 javnih prireditvev. Tako se je udeležil 132 slavnostnih večerij, 48 slavnostnih obredov, 124 zborovanj, 43 maš, 30 sprejemov, 21 razdelitev nagrad, 9 otvoritvenih svečanosti in 105 drugih slavnostnih prireditvev.

Izreki ameriških profesorjev

Če si želite kakšne državne službe, ni toliko važno, da nekaj znate, nego da nekoga poznate. (Jos. K. Pollock)
Če hočete dresirati konja, tedaj je potrebno, da razumete nekaj več kakor konj. (Prof. L. W. Fowles)
Puritanizem vas ne obvaruje, da bi ne postali zločinec, obvaruje vas le tega, da bi se svojih zločinov veselili. (Vseučiliški dekan Mendell)
Imamo ljudsko vlado revežev — v korist bogatinov. (Hugh Bonne)

Roosevelt — Francoz

Legenda o izvoru ameriškega državnega predsednika

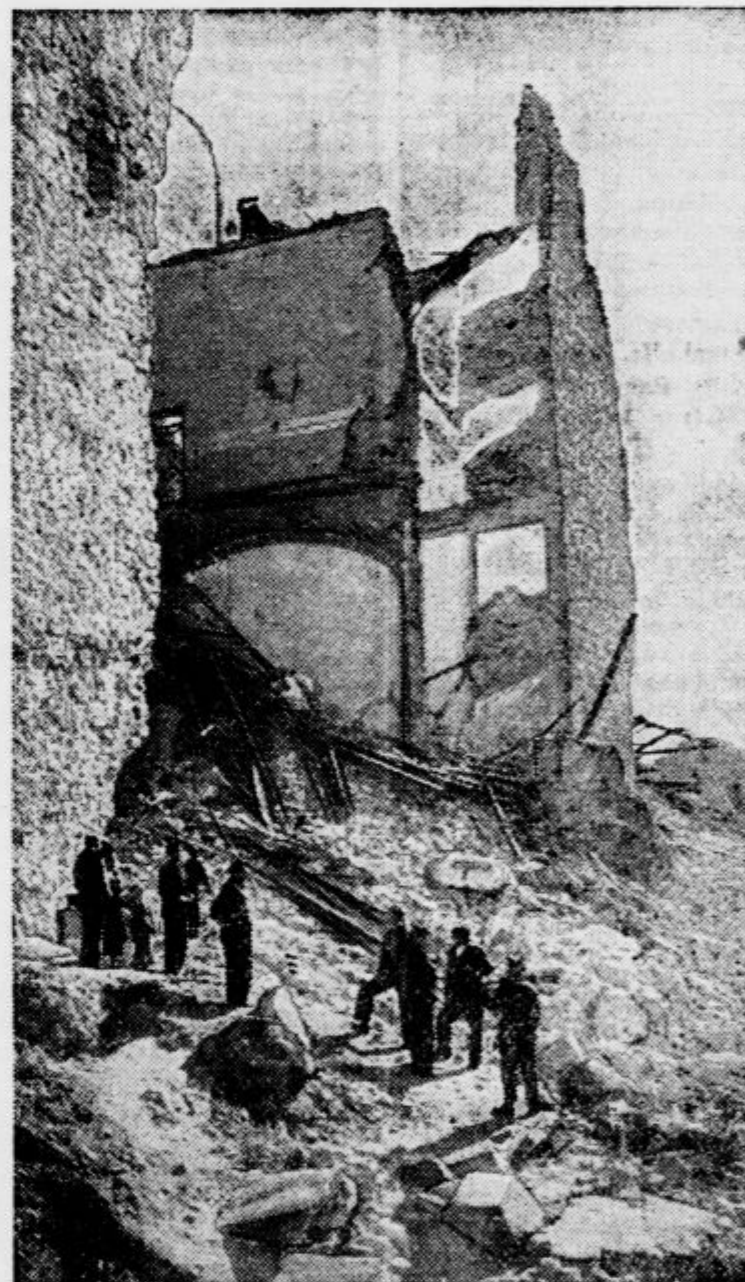
V Franciji so zelo navdušeni nad zapetno izvolitvijo g. Roosevelta za državnega predsednika v Ameriki. V tem navdušenju se Francozi ponovno trudijo dokazati, da je slavni ameriški državnik vsaj po svoji materi francoskega rodu.

Pravijo, da izvira Rooseveltova mati, Sarah Delano, iz družine de La Noye, ki je okrog l. 1600. ostavila svojo domovino Lannoy pri Roubaixu, se nastanila najprej na Holandskem, potem pa se preselila v Ameriko. Ob tem času so, kakor znano, zavoljo nanteškega edikta zapu-

stili neštevilni francoski protestanti svojo domovino.

V Lannoyu pravijo, da so se umakli vsi arhivi tega mesta za časa flandrijske vojne. Že l. 1898. pozneje pa l. 1928. je prišla cela vrsta ameriških Delanojev, sorodnikov obeh predsednikov Rooseveltov na Francosko, da bi proučevali legendo o svojem francoskem izvoru. Navzlic temu, da so preiskali vse knjižnice in družinske arhive okrog Lannoya in so pregledali tudi vsa pokopališča, pa niso mogli najti nobenih trdnih dokazov za ta svoj izvor.

Alcazar še nima miru

Znameniti toledski Alcazar, kjer so nacionalisti prožili tako žilav odpor rodom milicnikom, so sedaj vladna letala znova obiskala in obmetavala z bombami. Slika nam kaže del grdo zdelanega grada.

Konec stare industrije

Pravkar so zaprli zadnjo francosko tovarno za izdelovanje lončenih pip. l. 1825. so to tovarno osnovali, l. 1895. je dajala posla 500 delavcem. Vsako leto je izdelala povprečno 9 milijonov pip. V zadnjih letih pa je delalo v njej samo še osem delavcev, kajti kaja z lončenimi pipami je prišla iz moda.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ANEKDOTA

Verdija so povabili v neki družini na obod. Po obodu je moral dovoliti, da mu domači sin zaigra nekaj svojih skladb. Ni zdržal. Pomignil je nekemu dobremu prijatelju in sta se splazila iz glasbene sobe. Zunaj pred vrati je sedela služabnica in spala. Verdi je tedaj šepnil prijatelju: »Dokle je prisluškovanje!«

VSAM DAN ENA

Napačnega je prijel. (Everybody's weekly.)

Kdo bo zmagal v tem bratomornem klanju?

Na izpostavljeni točki madridskega bojišča streljajo vrste vladnih milicnikov v zaslinih strelskih jarkih na vrste nasprotnikov, ki napadajo s nekega griča pod zaščito svojih tankov.

Gumasta kača je odkrila talent

25 dolarjev za vsak krik in obupani krah

V pisarni neke hollywoodse filmske družbe se je hotel neki uradnik pomorčevati iz mlade stenotipistke in ji je položil v sobo gumasto kačo, kakršne uporabljajo v filmskih ateljejih za živalske posnetke. Pogled na umetno plazilko, ki se je vila popolnoma naravno, je dekletu

tu iztrgal krik groze. Ta krik je slučajno slišal neki režiser s svojim za zvočno snemanje večje uho in ga je takoj ocenil kot višek akustične zmogljivosti. Tako je pozval dekle k sebi in jo angažiral po kratkem poskusu za »krike« pri filmskem snemanju. Po temeljitim izsošanju razplega sedaj mlada dama z obsežnim registrom vseh mogočih zvočnih izrazov občutkov, pa jo uporabljajo za vzkljike strahu, krike obupa divji smeh in podobno. Za vsak krik ji plačujejo po 25 dolarjev, tako da je za svoje novo delo prav dobro plačana. Postala je zelo dragocena sodelavka pri izdelovanju zvočnih filmov. Seveda pa mora deliti usodo toliko tisočev, ki sodelujejo pri snemanju filmov, pa jih noben filmski naslov ne imenuje in noben gledalec ne vidi. Mogoče jo je samo slišati.

Rooseveltova, ki ne mara Roosevelta

Edith Rooseveltova, vdova po pokojnem predsedniku Zedinjenih držav, Theodoru Rooseveltu, v družbi svojega sina, polkovnika Theodora Roosevelta, ko sta oddajala pri zadnjih predsedniških volitvah svoj glas za republikanskega kandidata Landona, torej nasprotnika sedanjega državnega predsednika, ki je njiju sorodnik

Dieta ga je izdala

Zadnje poletje so v Budimpešti prijeli enega najbolj spretnih ponarejevalcev denarja, nekega Adolfa Picka, baš ko je naročil dva klišaja z napisoma »twenty« in »fifty«, s katerima je menil izdelovati bankovce po 20 in 50 dolarjev. Picka so čez nekoliko dni spravili iz zapora v bolnišnico, ker je trpel za težko sladkorno boleznijo. Nekega dne pa je izginit brez sledu. Iznajdljivi detektivji pa so si kmalu izmislili način, kako ga bodo znova prijeli. Menili so pač, da se bo moral Pick tudi zunaj bolnišnice držati diete za sladkorno bolno, pa da mu bo obede dobavljali kakšen budimpeštanski restorant. In čez nekoliko dni so v resnici doznali za naročilo takšnega obeda, pa so Picka prijeli pri njegovi prijateljci, kamor si je bil obed naročil.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Sport

Podsavazno prvenstvo

Ljubljanska skupina LNP je že zelo napredovala v prvenstvenem tekmovalstvu. V nedeljo je že odigrala II. spomladansko kolo. Na koncu jesenskega tekmovalstva in tudi po prvem spomladanskem kolu je bil na čelu tabele trboveljski Amater, ki ga pa je v nedeljo dohitel ljubljanski Hermes ter ga potisnil na tretje mesto. Tabela je po nedeljskih tekmah naslednja:

Olimp	7	2	4	1	10:9	8
Slovan	7	3	1	3	12:12	7
Amater	6	3	1	2	11:13	7
Hermes	7	2	1	3	9:13	7
Reka	7	3	2	3	13:11	6
Korotan	6	2	1	3	14:11	5

V tej tabeli je že upoštevana tekma Korotan-Olimp, ki je prinesla rezultat 4:1, a je bila verificirana s 3:0 za Olimp, ker je Korotan nastopil z igralcem, s katerim ne bi smel.

Mariborska skupina

Klubi mariborske skupine pa niso bili tako priklonjeni, kot njihovi ljubljanski tovariši. Šele v nedeljo so končali jesenski del tekmovalja. Zaradi boljše goldiference se je Zvezdnik postavil na čelo tabele pred Mariborom in tako postal jesenski prvak. Vrstni red je sedaj naslednji:

Zvezdnik	5	4	0	1	20:3	8
Maribor	5	4	0	1	11:6	8
Celje	5	3	0	2	12:6	6
ČSK	5	2	1	2	13:10	5
Rapid	5	1	1	3	11:14	3
Atletiki	5	0	0	5	0:27	0

V tej tabeli je upoštevana tekma Maribor-Celje s rezultatom 2:1 za Maribor. Tekma pa bo po vsej verjetnosti razveljavljena ter se bo ponovila.

II. razred

Z nedeljskimi tekmami je ljubljanski drugi razred spravi jesenski del prvenstva pod streho. V razmeroma dokaj zenačenih borbi se je postavila Svoboda na čelo tabele in s tem postala jesenski ljubljanski prvak. Sledijo tesno Mars, Jadran in Mladika. Grafika drži potem prehod v spodnjo hišo. Stanje drugega razreda je:

Svoboda	7	5	1	1	23:8	11
Mars	7	4	2	1	26:11	10
Jadran	7	3	3	1	18:11	9
Mladika	7	3	3	1	21:19	9
Grafika	7	3	1	3	9:12	7
Korotan	7	2	2	3	8:16	4
Moste	7	1	1	5	13:23	3
Slavija	7	1	1	5	9:27	3

V tabeli je upoštevan rezultat tekme Grafika-Moste s 3:0 za Moste, kakor je tekmo podsavaz verificirala.

Službeno iz LNP. Drevo ob 19.30 seja k. o. v podsavazni pisarni. Na sejo se vabi v svrhu zaslusanja ss. g. Ramovš. Dalje se na sejo pozivajo igralci: Svaigler Miroslav, Zemljak Slavko, Baggia Franc, Habicht Josip, vsi Svoboda-Lj., Košenina Ivan, Hermes. Erman Adolf, Kokalj Josip ob Reka, Haider Leopold, Ljubljana, Verbek Anton, Mladika, Kočevar Slavko, Moste, Trček Ciril, Jevc Ivan, oba Korotan-Lj., Zupane Franc, Mars.

Ljubljanski habski podsavaz. Današnja seja uprav. odbora odpade. Prihodnja seja bo sklicana pisмено.

ASK Primorje, (Centralni odbor). Danes ob 18. seja centralnega odbora v kavarni Zvezdi.

SK Ilirija. Redna seja klubovega načelnstva drevo ob 20.30 v damskem salonu kavarni Emona.

Nadzornik je izpraševal otroke.

»Kaj ima vol na glavi?« vpraša neko dekletce. Ker mu otrok ni znal odgovoriti, ji je hotel pomagati. S prsti je napravil na glavi roge in rekel:

»No, kaj ima vol na glavi? Ro...«

»Roke!« je dejalo dekletce.

Ivan Albreht:

Volilna bilanca

Prosim, jaz sem pošten in lojalni državljani. Imam državljansko izkaznico, sem bil ponosen na svoje sinove. Vsi sodno potrdilo, da me nimajo zapisane ga tam, kamor človek ne pride rad.

Poleg vsega tega sem pripravil krvni davek. Z ženinom pomočjo imam vrsto sinov. Sicer so še neodobeni, toda apetit, ki ga po devetkrat na dan dokazujejo, vzbuja verjetne nade, da bodo nekoč lahko ponos armade. Tudi sicer in po borbenosti so odlični. Samo recite kateremu nevedno besedo, pa boste takoj imeli opravka z zobotehnikom — in če imate kredit ali denar, tudi v kratkem času lepe umetne zobe.

Potem politično! Moj Bog, moja politika je vedno ravna. Še iz geometrije se spominjam, kaj je daljica. In po tem pravilu uravnavam svoje mislije. Nikoli se ne odmaknem od linije. Kaj meni mar, če se menjajo režimi. Jaz sem kakor skala in se nikoli ne spremenim. Vedno in dosledno sem z režimom, Mir!

Tak sem že dobrih nekaj let. Tudi žena mi je enakovredna in po župančičvo »čuti za menoj«. Za narod in državo je že nabrala toliko prostovoljnih prispevkov, da za nas ni ostalo nič. Niti tega nimamo več, kar je nekoč bilo naše. Za vsa društva dela. Položaj se menja, namreč položaj družtev. Vnema moje žene pa ostane nespremenljiva. Tudi ona se je učila geometrije in ve, kaj je daljica.

Pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Še sam sem verjel v to laž in sem bil ponosen na svoje sinove. Vsi v srednji gimnaziji so me

Za mal denar!

- ORION 33, trocevni super
- Dovršena konstrukcija z specialnim kondenzatorjem za kratke valove, popolnoma brez mikrofonije
- Z malim številom cevi — izvrstni rezultati
- Velik dinamični zvočnik z eksponencijal-membrano
- Luksuzna izdeljava, velika skala
- Nova TUNGSRAM trioda-heksoda omogoča apsolutno konstantnost i dovršeno izenačenje fadinga
- Prodaja tudi na dolgoročno odplačila

ORION RADIO

RADIO r. z. z o. z., Ljubljana - RADIOVAL, Ljubljana-Celje - Josip WIPPLINGER, Maribor

M. KRAŠOVEC, Jesenice - I. GUČEK, Zidani most - J. KLENOVŠEK, Trbovlje - ST. ENGELSBERGER, Trzin
J. OGRIZEK, Novo mesto. - JANEZ NEMECZ, Murska Sobota.

Na ljudski univerzi „Soče“

V soboto ob 20.30 se je v steklenem salonu restavracije »Zvezde« vršil drugi sestanek »Sočine« sedme predavateljske sezone, ki ga je otvoril mariljovski društveni tajnik g. Josip Sfiligoy. Po pozdravu je število zbrane povabil, naj se prihodnjo soboto, 21. t. m., v velikem številu s svojimi prijatelji in znanci udeležijo proslave, ki jo bo društvo priredilo ob trideseti obletnici smrti primorskega pevca-slavka Simona Gregorčiča. V spomin na nepozabnega pesnika bo kratko predavanje, nato pa bodo zapeli in deklamirali nekaj njegovih lepih pesmi.

Kot predavatelj je povzel besedo g. dr. Sarabon, ki si je to pot izbral temo »Vpliv človeka na naravo«. O čemer je govoril zaradi boljšega razumevanja s pomočjo gospodarskega zemljevida. Opozoril je na dejstvo, kako se je zunanja oblika naše zemlje pod človekovim vplivom v teku stoletij spremenila. Nazorno so si mogli predstaviti sliko stare Tacitove Germanije in spremenjeno sliko istega ozemlja, ki se danes imenuje moderna Nemčija, videli so Cezarjevo Galijo in današnje Francijo, staro in novo Italijo in druge dežele. Iz dežele gozdov se je n. pr. Italija spremenila v deželo vina, nato v deželo oranž, citron in agav. Anglija je morala svoj čas vs svoj sladkorni konzum kupovati, zdaj pa ga že 25% prideluje sama. Severne Afrike bi si ne mogli misliti brez konja in velbdoda, pa je konj prišel tja razmeroma šele zelo pozno, velbdod pa šele v času, ko so se tam naselili Arabci. Nihče si nekoč ni mogel predstavljati, da bodo mogli v srednji Svedski pridelovati pšenico. Pravtako v Rusiji in Kanadi. Zgodilo pa se je, da zadnji dve deželi celo narekujejo cene temu pridelku. Medtem ko je bilo v Avstraliji še pred kakimi 150 leti komaj tucet ovac, se pasajo danes po avstralskih pašnikih črede, ki štejejo 80 — 120 milijonov glav. Ko se je pojavil na svojih potih v Ameriki Evropec, tod še ni srečaval konj in govedi, na polju ni dozorevala pšenica. In danes? Na to vprašanje si more vsak sam dati odgovor! Na brazilskih tleh pred par stoletji ni dozorelo niti eno zrno kave, zdaj pa je pridelujejo tam 65—80% celotne produkcije na svetu in jo celo sežigajo, ker je je preveč.

Skratka, kamorkoli se ozremo po svetu in se vprašujemo po lico njegove zemlje, kakšno je bilo pred kratkimi stoletji, bomo vedno in vedno našli na isti odgovor: človek je preminjal njen obraz po svoji volji in po svojih hotenjih! Danes je ta obraz tak, pred stoletji je bil drugačen in drugačen bo tudi v teku stoletij! Tako hoče človek. — Predavanje je želo prisrčno zahvalo poslušalcev.

Skratka, kamorkoli se ozremo po svetu in se vprašujemo po lico njegove zemlje, kakšno je bilo pred kratkimi stoletji, bomo vedno in vedno našli na isti odgovor: človek je preminjal njen obraz po svoji volji in po svojih hotenjih! Danes je ta obraz tak, pred stoletji je bil drugačen in drugačen bo tudi v teku stoletij! Tako hoče človek. — Predavanje je želo prisrčno zahvalo poslušalcev.

Iz ljubljanske opere

Med najzanimivejša operna dela komičnega karakterja prištevamo Rossinijevega »Seviljskega brivca«. Temboj pa bo zanimiva nocojšnja premiera, ker nastopi v vlogi Rossine naša odlična koloraturna pevka gđ. Zupčeva in naš priznani tenor g. Gostić v vlogi Almavive. Scenično je režiser Zupan obdržal prvotno, predpisano obliko.

Najskrajnejši tik v pevskem in igralškem oziru, Betetto »Don Basilio«, vzbuja skupno z Zupanom in Jankom (Bartolo in Figaro) prizore polne resnične humorja in segavoosti, kakršnih najdemo le malo v opernem žanru. Posebno opozarjamo našo operno publiko na veliko koloraturno ario iz tretjega dejanja, ki jo poje z dovršenostjo gđ. Zvonimira Zupčeva.

Rossinijev »Seviljski brivec« je še danes stalno na programu vseh svetovnih oper in povsod se uprizarja z velikimi uspehi. To je najboljši dokaz o kvaliteti in lepoti te operne mojstrovine. Vsak pevec se loti vedno z velikim navdušenjem teh partij, ker mu jamčijo vedno popoln uspeh. To nam je jasen dokaz, da je velika doba »bel cantae« še vedno najpriljubnejša za izvajalca, kakor za publiko.

»Seviljskega brivca« je muzikalno naš študiral z vso vestnostjo operni dirigent g. Neffat, ki bo vodil tudi nocojšnjo premiero.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 17. novembra: Kvačurata kroga. Red A.

Sreda, 18. novembra: Na ledeni plošči. Red B.

Četrtek, 19. novembra: Florentinski stari. Red B.

Petek, 20. novembra: ob 15. uri: Za narodov blagor. Dijaška predstava. Globoko znžane cene od 5 do 14 Din. Irven.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Torek, 17. novembra: Seviljski brivec. Premierski abonma.

Sreda, 18. novembra: Bolna Smrt. Red B.

Četrtek, 19. novembra: Zaprio.

Petek, 20. novembra: Hoffmannove pripovedke. Red A.

V operi studirajo Puccinijev »Bohemes« pod muzikalnim vodstvom dirigenta N. Stri-

ga pri nas pomaga vleči gospodinski voz in pozna gimnazijo samo z razglednic, pravi, da so moji sinovi dirjaki. No, pa ji niti ne zamerim, ker pač vem, da ni izobražena.

Ondan je ta vzoril red vzmernih vihar, ki ga prej nismo poznali v družini. Med kosilom se je oglašil starejši. Z grozo sem spoznal, da ima Tone polno glavo politike.

Kar streslo me je, ko je brez posebne sramežljivosti pravil, kako mu je profesor francoščine pritisnil cvek in je tega kriva Blumova vlada, Levičarji. Tudi profesor je levičar in ne mara Toneta, ker je iz meščanske družine in tako dalje.

Majša sta srkala kakor verna duša evangeljske resnice. Kar čez noč je v naše življenje padla nova prvina, ki je bila posej usodno odločilna. Tone je izgubil smisel za filmsko ljubezenske dogodovščine, Martinji je pozabil na športne klube in pred Jernejem so imeli mladi profesorji mir. Iz gimnazije so romali opomini in ukori, svarila in pri-tožbe in vsega hudega na pretek. Medtem ko sem bil jaz besen in obupan, je žena z mučeniškim mirom razlagala, da je treba pač sprejemati in razumeti vse, kakor je. (Kje je le neki iztaknila Kanta in njegovo nesrečno »Das Ding an sich«?)

Življenje je bilo iz dneva v dan bolj nezno. Mladi so se pretepali in ravsali in rjuli. Vsi prijatelji, sošolci in tovariši s o jim krepko pomagali, dokler se niso končno odločili za volitve.

Volilno vlado je sestavil Martin in določil javne in svobodne volitve. Materji je zaupal zunanje ministrstvo, mene pa mulec ni hotel niti sprejeti v svojo vlado.

Jernej je bil v strogi opozidji in mi je tudi ponudil važno ministrstvo, ki si

ga pri nsem upal sprejeti. Obhajale so me zle slutnje, da je prebihek in premalo skušen. Seveda sem moral preslišati marsikako pikro, češ, da nimam nobene hrbenice in da sploh nisem zmožen pametne orientacije.

Tone je okleval. Bil je za taktičko čakanja, vendar je tudi on sestavil svojo kompromisno listo, ki ji pa menda niti sam ni pripisoval posebne važnosti.

Usodnega dne sem imel v uradu toliko dela, da sem čisto pozabil na izredno družinsko slavnost. Ostal sem še dolgo po uradnih urah v pisarni in delal. Ko pridem domov, me presune nenavaden mir.

Zena mi objokana odpra. — Kaj pa je? — Ta nesrečna politika! Dva servisa so mi razbili, Tone ima izpahnjeno desnico, Jernej pa razparano novo obleko. Iz kuhinje se je muzal Martin:

— Si videl, oče, kako sem opravil z reakcijo?! Politika železna roke, to je moja deviza!

Se zmenil se ni za moj karajoči pogled. Ni pomoči, je živahno razlagal, ko sem pogledal na žalostno volilne barikade v jedilnici. Kdor hoče zmagati, se ne sme kisati s sporazumi. To je samo za slabiše. Tone je hotel pakirati z mamo, pa sem mu prislil tako, da mu je koj vzelo besedo. In vsi njegovi so oddali glas za mojo listo.

Jernej se je kupal za visoko omaro in nekaj fecjal so atenski demokrati. Dečko je še ves poln pravljic iz grške zgodovine.

Martin se je poredno zasmel. Najle ima demokracijo, komur ugaja. Sploh pa: Čemu se Jernej kisa in kuja? Ali ga je kdo silil, kaj naj stori? Če so ga njegovi zapustili, ni to Martinova stvar ampak politična taktika množice in privlačnost voditelja. Če Jernej ni znal

tofa, v sledeči zaedbi partij: Mimi—Gjun-gjenac. Musette—Zupevčeva, Rudolf—Gostić. Marcel—Primožič, Colin—Betetto, Schaumard—Kolacio, Benoit in Aleondoro—Zupan.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE:

Ponedeljek, 16. Zaprio.

Torek, 17. ob 20. »Prva legija«. Gostoval bo v proslavo svoje 25letnice umetniškega delovanja Milan Skrbineš, član ljubljanske drame.

Sreda, 18. Zaprio.

Četrtek, 19. ob 20. »Ukročena trnoglavka«.

Red B.

Radio

Torek 17. novembra

Ljubljana 11: Soliska ura: Na Ohridsko jezero (g. Josip Lapajne). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Reproduciran koncert na vurljskih orglah. — 14: Vreme, borza. — 18: Pester spored (Radio orkester). — 18.40: Sola in avtoriteta (dr. Stanko Gogala). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Kopališče lidže (g. Stanislav Vinaver — iz Beograda). — 19.50: Zabayni zvočni tednik. — 20: II. skladateljska ura: Herbert Svetel. Sodelujejo: Herbert Svetel (klavir), ženski in moški zbor »Sloga«, gđ. Stefka Korčanova (sopran) in Radio orkester. — 21: Simfonična glasba. (Radio orkester). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Plesna glasba (Radio jazz).

Beograd 17.20: Narodna glasba. — 17.45: Plošče. — 18: Ples. — 19.50: Violinske skladbe. — 20.20: Narodne pesmi. — 20.50: Zvočna igra. — 21.20: Orkestralna glasba. — 22.20: Laka godba in ples. — Zagreb 17.15: Koncert orkestra. — 20: Prenos opere iz Nar. gledališča. — Praga 19.10: Mešan glasbeni program. — 20.40: Komorni koncert. — 21.20: Orkestralna glasba. — 22.15: Beethoven: Godalni kvartet v F-duru. — Varšava 19.20: Klavirski koncert. — 20: Koncert orkestra, zbora in solistov. — 22.45: Plesna muzika. — Dunaj 12: Plošče. 16.05: Mešan glasbeni program s plošč. — 17.30: Koncertna ura. — 20: Dunajske melodije. — 22.20: Ura Mozartove komorne glasbe. — 23.15: Nočni koncert orkestra. — Berlin 18: Prenos iz Münchena. — 19: Starejša in nova komorna glasba. — 20.10: Zvočne slike iz davnih časov. — 22.30: Nemška vedra in narodna glasba. — München 18: Koncert orkestra. — 19: Ura komorne glasbe. — 20.10: Operna glasba s plošč. — 20.40: Veseloliga. — 23: Godalni kvintet in solisti. — Stuttgart 18.30: Ura komorne glasbe. — 20.10: Saksofon ob 95 letnici svojega rojstva. — 20.45: Čajkovskijske glasbe. — 22.40: Prenos iz Berlina. — 24: Nočni koncert.

Sreda 18. novembra

Ljubljana 12: Laka solistična glasba (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče po željah. — 14: Vreme, borza. — 18: Razvoj prometa v Egiptu — II. del predavanja (dr. Valter Bohinec). — 18.20: Ročna dela: Naredimo si mapo za svezke (g. Miroslav Zor). — 18.40: Bistvo kapitalizma (g. Rudolf Smersu). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Larmartinova pot po jugosl. državi 1832 in 1835. (dr. Pavle Jevtič — iz Beograda). — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmak), v II. odmoru: čas, vreme, poročila, spored.

Beograd 17.20: Orkestralni in pevski koncert. — 19.50: Narodne melodije. — 20.20: Humor. — 21.30: Plošče. — 22.20: Godalni kvartet. — Zagreb 17.15: Glasbena pravljica. — 20: Prenos iz Ljubljane. — Praga 19.20: Delibesov balet »Coppelia«. — 20.05: Orkestralni in pevski koncert. — 22.15: Laka glasba. — Varšava 19.20: Poljska baletna muzika. — 20: Plošče. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 21.30: Koncert orkestra. — 22: Plesna muzika. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16.05: Laka glasba na ploščah. — 17.05: Komorni koncert. — 19.25: Prenos Puccinijevih opere »La Boheme«. — 21.55: Avstrijski skladatelji. — 22.20: Nadaljevanje koncerta. — 23.45: Plošče. — Berlin 19: Orgle. — 19.15: Bach-Mozart. — 20: Nabožna glasba. — 21: Koncert orkestra. — 22.35: Nočni koncert. — München 19: Mešan glasbeni program. — 20: Orkestralni koncert. — 21.20: Zvočna igra. — 22.30: Hucheljeva »Jesenska kantata«. — 23.05: Nočni koncert. — Stuttgart 19.15: Komorna glasba. — 20: Svedske narodne pesmi. — 20.45: Večer Schubertove glasbe. — 22.30: Domači skladatelji. —

Iz življenja na deželi

SOSTANJ. Šostanjka gasilska četa je imela v nedeljo občni zbor, ki se je podrobno bavil zlasti z dogodki v pogrebem zavodu, ki ga je pred leti ustanovila četa. Zbor je tudi izklučil 12 članov. Izvoljen je bil naslednji odbor: Zelič Franc, načelnik; Hauke Hubert, poveljnik; Novak Ivan, podpoveljnik; Tarkuš Franjo, tajnik; Arzenšek Anton, blaginjak; Kajba Viktor, orodjar; dr. Korun Ferdo, četni zdravnik. Predsednik nadzornega odbora je Perovec Vinko, tajnik pa Toter Anton.

voditi, se ne bi bil smel mešati v politiko.

Tone je tiho prisegal, da padamo nazaj v barbarstvo, Jernej je stiskal drobne pesti, Martin pa je zagotavljal, da na sejah odslej ne bo trpel nobenega ugovora, ker hoče za vsako ceno uveljaviti avtoriteto.

Zena se je vdano smehljajala. — Kdo bi si bil mislil, da so najmlajši otroci že tako razviti!

Večerjati seveda ni bilo mogoče doma. Stanovanje je bilo kakor razvaline alcazarske trdnjave. Zato je žena previdno namignila, da bi morda jedli v restavraciji.

Opomnil sem, da se števila v mesecu bliža usodni tridesetici, Martin pa se je namrdnil:

— Kaj nimaš nikjer kredita? To je dobro, da te nisem sprejel v vlado!

In se je odločil, da sam preskrbi narezek in kruha iz delikatese.

Posedli smo torej po razvalinah in povzili skromni prigrizek. Tone in Jernej sta odklonila »tranzovo milost« in sta se odločila za post. Milost iz takih rok da je sramotna in naj ve ves kulturni svet, da jo odklanjata.

Po slabo prespani noči sem odmotovil v pisarno. Šef me je s pogledom ošvrknil, češ, da sem srečen, ko si lahko še tako pozno v mescu privoščim — krok. Mokal sem in pogotil nezaluzni očetek. Ko pa pridem opoldne domov, me je že čakala na mizi volilna bilanca: Gospodar mi je pisмено, odločno in nepreklicno odpovedal stanovanje.

Hotel sem vzrojtiti:

— Nikar se ne razburjaj zaradi take malenkosti, me je pomirila žena. Nekaj mora človek vendar žrtvovati za svoje otroke!

